

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 22.

V GORICI, ČETRTEK 22. AVGUSTA 1929.

LETO I.

Tešenski koledar.

23. avgusta, petek: Filip (Zdenko) Ben., spoznavavec; Viktor, škof. — 24., sobota: Jernej, apostol; Ptolomej, škof. — 25., nedelja: 14. pobinkoštna nedelja. Ludovik, kralj; Patricija, devica. — 26., ponedeljek: Zefirin I., paapež; Bernard Of. — 27., torek: Jožef Kalasancij; Antuza; Gerhard, škof. — 28., sreda: Avguštin, cerkveni učenik; Hermes. — 29., četrtek: Obglavljenje Janeza Krstnika; Sabina, mučenica.

V torek dne 27. avgusta je zadnji krajec; vreme spremenljivo.

Novice.

Kraljičin god.

V nedeljo 18. t. m. je kraljica Jelena Savojska obhajala svoj god. Vsa javna poslopja so bila okrašena z zastavami in zvečer razsvetljena.

Za znižanje izdatkov.

Načelnik vlade je kot notranji minister poslal vsem prefektom sledeče brzozjavno navodilo:

»Ministrski svet je odločno poudaril dolžnost krajevnih javnih bitij, da tekom leta 1930. olajšajo davčno breme. Ta sklep potrjuje nezogibno nujnost, na katero sem večkrat opozarjal, da je treba strogo omejiti izdatke občin in pokrajin, da se zagotovi dejansko ravnovesje v njihovih proračunih. Zato je potrebno izločiti vsakoršne stroške, ki niso utemeljeni v zakonu ali v pogodbah, ter se odreči vsem novim obveznostim za izdatke, ki niso neodklonljivi in neodložljivi.«

Sv. birma.

Prevzvišeni knez in nadškof goriški bo delil zakrament sv. birme v *devinskem dekanatu*: 9. sept. zjutraj v Nabrezini, popoldne v Šempolaju, 10. sept. v Zgoniku, 11. zjutraj v Devinu, popoldne v Mavhinjah, 12. v Brestovici, 14. v Kostanjevici in 15. v Opatjem selu. — V *kanalskem dekanatu* bo sv. birma: 22. sept. v Desklah, kjer bo posvečena tudi nova cerkev, 23. sept. v Plavah posvečenje oltarja, 24. birma v Gorenjempolju, 26. v Avčah, 28. v Ročinju, 29. v Kanalu, 30. na Marijinem Celju, 2. okt. na Banjšicah in 3. okt. v Lokovcu. — V *Brdih, dekanat Biljana*, bo birmoval prevzvišeni: 12. okt. v Vipolžah, 13. v Biljani, 14. v Medani, popoldne v Fojani, 15. v Kožbani, 16. v Šlovrencu, 17. v Gradnem, 19. v Šmartnem, 20. v Kojškem, 21. v Vedrijanu in 22. v Kozani.

Pridelek pšenice

v Italiji prekaša letos 67 milijonov kvintalov, kar je najvišji dosedanji pridelek. Vsled obilnega pridelka bo treba letos kupiti v inozemstvu komaj kakih 10 milijonov kvintalov pšenice, dočim je bilo l. 1926. kupljenih 25 milijonov.

Smrt.

Nedavno je bil imenovan za sodnika v Krškem g. dr. Josip Kernev, doma od Sv. Ivana pri Trstu, ki je prej služboval v Trstu, nazadnje v Krminu. Poročen je bil z Vero Ponikvarjevo od Sv. Ivana pri Trstu. 14. t. m. je prišel v Krško, da položi prisego in nastopi službo. Komaj pa je prisegel, je omahnil in umrl; zadela ga je srčna kap. Zapušča vdovo z malim sinčkom. Bil je blag, zaveden mož, katerega bodo vsi, ki so ga poznali, ohranili v častnem spominu. Pokoj njegovi duši, žalujočim preostalim iskreno sožalje!

Osebna vest.

Vicekvestor kav. Vincenc Genovesi je bil premeščen iz Gorice v Palermo, kjer bo načeloval policijski četi.

Okoli sveta.

Zrakoplov »Grof Zeppelin«, ki je 10. t. m. priplul iz Amerike v Friedrichshafen, se je v četrtek 15. t. m. zopet dvignil v zračne višine in je nadaljeval svojo pot okoli sveta. To pot hoče »Zeppelin« izvršiti s štirimi postajami. Prva postaja je bil Friedrichshafen, druga je Tokio na Japonskem, tretja Los Angeles v Kaliforniji in četrta Lackehurst, odkoder je 7. avgusta odplul preko Atlantskega oceana proti vzhodu. V ponedeljek 19. t. m. je »Zeppelin« došel v Tokio. Zmagal je skoro 12 tisoč kilometrov dolgo pot preko Rusije in Sibirije v 100 urah; izreden uspeh. V Tokio je bil nemški zrakoplov zelo slovesno sprejet. Njegova pot preko ruskih step in sibirskih planjav je vzbujala občo pozornost in presenečenje. Saj milijoni še nikoli niso videli zrakoplova. Danes nadaljuje »Zeppelin« svojo pot preko silnih daljav Tihega oceana, katerega še ni zmagal noben zrakoplov.

Rojanska luč.

Ker nas drugi ne hvalijo, se moramo sami. Dobili smo po sredi Rojana električno razsvetljavo. Ravno prav je prišla, da si ne potolčemo nosov na razkopanih cestah in hodnikih. Le pod slavnimi oboki nam je premočna luč nekoliko neprijetna, ker se ni kam skrivati.

Tržaška plovba.

Tržaški Lojd je letos predelal svoj dogovor z vlado za vzdrževanje redne vožnje na vzhod. V Indijo (Bombay) bo vozil od l. 1930. vsak mesec enkrat iz Benetk in Brindisi. Na Daljni vzhod bo vozil dvakrat na mesec in sicer izmenoma (A) do Jokohame in (B) do Dairena. Vrsta A mora ustaviti na leto vsaj 24 krat v Karahi, vrsta B mora ustaviti vsaj 18 krat na leto skupno v sledečih lukah: Vladivostok, Dairen, Manila, Rangoon, Bombay, Karahi. — Ustanovi se redna vožnja v Palestino vsakih 14 dni iz Trsta do

Jafe, od tam v Aleksandrijo, potem nazaj v Jafu in spet domov. Vlada bo dajala Lojdu letno 25,850.000 lir podpore.

Slavenska banka.

»Novi list« je že poročal, da je Slavenska banka, ki je imela svoj sedež v Zagrebu in je bila gospodarski steber Samostojne demokratske stranke, ponudila 22% poravnavo, ki je bila tudi sprejeta in od pristojnega sodišča potrjena dne 8. avgusta. Za sprejetje 22% ponudbe je glasovalo 1118 upnikov, ki so predstavljali nad 109 milijonov dinarjev. Proti sprejemu ponudbe je glasovalo ali pa se glasovanja vzdržalo, 172 upnikov za 23 milijonov dinarjev. Iz številke je razvidno, da so skrbni upravniki banke zagospodarili okoli 100 milijonov dinarjev.

Tvornico aluminija

misli zgraditi v Dalmaciji francoska družba Sefied, ki je prevzela v Dalmaciji vsa podjetja, ki so bila do nedavna last italijanske družbe Sufid. V Dalmaciji, na otokih in v Bosni so namreč ogromna skladišča boksita, iz katerega izdelujejo aluminij, katerega poznajo vsi naši ljudje, ker je danes že v vsaki hiši vsaj kakšna posoda iz aluminija. Zelo mnogo aluminija se rabi za letala.

Italija in jugoslovanska trgovina.

V prvem polletju tega leta je Italija kupila v Jugoslaviji za 890 milijonov dinarjev blaga, prodala v Jugoslavijo pa za 421 milijonov dinarjev. Glede jugoslovanskega izvoza zavzema Italija prvo mesto z 30%, glede uvoza pa četrto z 11.5%.

Velesejm na Reki.

Dne 14. t. m. je bil otvorjen na Reki peti velesejm. Otvoritvi je prisostvoval minister za narodno gospodarstvo Martelli, ki je imel ob ti priliki vspešljivo govor. Velesejmi na Reki imajo predvsem namen seznaniti Balkan z italijanskimi izdelki in pridelki ter pritegniti na Reko čim več srednjeevropske in balkanske trgovine.

Preselitev uradov.

Svojčas smo poročali, da gre gradba nove sodnijske palače v Trstu h koncu. Sedaj je ponosna stavba že skoro popolnoma dovršena in prizivno sodišče (višje deželno sodišče) in državno pravdnštvo sta se s svojimi uradi že preselili v novo poslopje.

Kako so mislili stari o športu.

Tržaški mestni očetje so l. 1709 sklenili tako, da se za 2 leti ukinejo pustni plesi, namesto tega pa se določi plača gospodu, ki bo učil fante jezdit. — Če bi letos 1929. obč. načelnik v Krotni vasi sklenil iz plesnih fondov plačevati telovadnega učitelja, to bi zavrelo, češ, da je preveč moderno.

NOVI LIST
1929 C 134/1929
070(450.36=163.6)

Upor na ladji.

Na francoskem parniku »Sutari«, ki je bil zasidran v španskem pristanišču Ferrol, so se uprli mornarji in vrgli kapitana v morje. Temu se je posrečilo priplavati do obrežja in obvestiti špansko policijo o zločinu. Med policijo, ki je hotela vdreti na ladjo, in moštvom se je vnela pravcata bitka. Končno je bil upor vendarle vkročen in uporniki premagani. Njihova poglavarja so odpeljali v klenjena v ječo, ostale so povezali in jih pridržali na krovu, da jih oddajo francoskim sodiščem.

Po čem je sneg v Trstu?

Pred vojno je tržaška občina dajala zanj 6000 kron na leto (bolje: na zimo), to se pravi za pometanje snega. Po vojni je stalo v računih letno samo 20.000 lir v isti namen. Toda zima 1929. je podrla vse račune ter naprtila občini vseh stroškov za čiščenje snega 260.000 lir.

Petletnica.

Trgovska višja šola v Trstu, znana pod imenom Revoltella (tako se je pisal njen ustanovnik), je že stara. Začela se je l. 1877. Toda s kr. odlokom z dne 8. avgusta 1924. je dobila naslov »univerza«, s katerim se ponša torej že 5 let. Kdor to šolo konča, postane doktor trgovskih ved. Nekateri grede za tem, da bi se ta univerza razširila še na druge stroke (pravo, matematiko, fiziko, jezikoslovje).

Ljudske šole v Trstu.

V občinske ljudske šole v tržaški občini je bilo začetkom šolskega leta 1928-29. vpisanih 21.839 otrok. Srečen, kdor prodaja abecednike, računice in zvezke!

Openski tramvaj

je za čas od 18. avgusta do 15. septembra znižal ceno voznih listkov s povratkom od 6 L na 4 L; voznja v eno smer 3.20 L.

Ven iz mesta!

Na veliki šmaren je šla tretjina Trsta iz mesta na krajše in daljše izlete. Tramvaj je prepeljal okoli 50.000 oseb, openski 1800 oseb; vsi vlaki, vsi potniški avtomobili so bili natlačeni. Veliko ljudi je šlo na Reko, misleč da bo prosta pot na Trsat, pa so se zmotili; zadovoljni pa so bili reški gostilničarji.

Ali je jetika ozdravljiva?

Neki urar iz Škednja pri Trstu Ljubo Čopič po imenu je baje iznašel sredstvo proti jetiki. Pravijo, da je rešil gotove smrti že lepo število ljudi, nad katerimi so zdravniki že zmajevali z glavami. O čudotvornem zdravniku Copiču so pisali dolge članke celo rimski in inozemski listi.

Sedaj pa prihajajo iz Trsta vesti, da je policija naperila proti Copiču, ki je po poklicu urar, obtožbo zastran maščavanja. Copič pa pravi, da bo dokazal učinkovitost svojega sredstva.

Pozabljeni mrtvec.

L. 1915. je umrl v Berlinu neki turški študent. Mrtveca so položili v cianasto trugo in ga zanesli v klet pogrebnega zavoda. Tu so nanj pozabili in so šele te dni našli krsto in jo nesli na pokopališče.

Mecen.

Mecen pravimo človeku, ki veliko žrtvuje za kulturne namene. Tak mecen je bil beograjski bankir Zelović, ki je te dni zelo star umrl. 50 milijonov dinarjev svojega premoženja je zapustil beograjski univerzi.

Kraljevič Andrej.

Na veliki šmaren je bil na Bledu krščen tretji jugoslovanski kraljevič. Kličje se Andrej. Za botra je bil princ Pavel, botra pa je bila bivša grška kraljica Elizabeta. O priliki krsta je bilo razglašeni dosti pomiloščenj. Kralj je odlikoval tudi par tisoč oseb v proslavo veselega družinskega dogodka.

Od Ledenege do Črnega morja.

Prihodnje leto bodo v Rusiji začeli graditi kanal, ki bo vezal Ledeno morje s Kaspiškim jezerom. Pozneje hočejo zgraditi kanal, ki bo preko Volge in Dona omogočil promet med Ledenim in Črnim morjem. Kanal bo tako globok, da bodo po njem lahko vozile 100 m dolge in 15 m široke ladje.

Odpust letnika 1908.

Vojaški naredbeni list (Giornale Militare Ufficiale) sporoča, da se bo s 5. sept. pričel odpust vojakov letnika 1908. Z 12. sept. bo odpust tega letnika zaključen.

Redkost.

Po dolini Sv. Antona v švicarskem kantonu Graubündenu je voznja z avtomobili še danes prepovedana. Leto-voščarjev, ki iščejo res pravega miru, pa kljub temu tam ne manjka.

Urad za zdravstvo rastlin

za vso Julijsko krajino (Goriško, Tržaško, Reka, Istra, Videm) se nahaja v Trstu. Naslov je: R. Osservatorio di fitopalogia, Trieste, via S. Nicolò 7.

Umrl je v Vidmu

inž. Gino Tonizzo, brat ravnatelja goriškega Kmetijskega urada (Cattedra ambulante d'agricoltura). Pokojnik je bil strokovnjak na polju osuševanja močvirij in je izdelal načrte za osuševanje Lijaka, kobariškega blata in Prevala pod Vipolžami. Bratu dr. ju De talmu Tonizzo naše sožalje.

Nobelova nagrada.

Znano je, da je sloveči izumitelj dinamita (najhujše razstrelivo) švedski inženir Alfred Nobel ustanovil bogate nagrade za umetnost, slovstvo, znanost in za tistega politika, ki si najbolj prizadeva za mir med narodi. Letošnjo slovstveno nagrado bo najbrže prejel nemški pisatelj Erih Marija Remarque, ki je spisal danes že v vse večje evropske jezike prevedeni roman »Na zapadu nič novega« (Im Westen nichts neues). V poročilih vojnih uradov smo med svetovno vojno dan za dnem brali: »Na fronti nič novega«, v resnici so pa dan za dnem umirali in gnili v strelskih jarkih tisoči in tisoči najboljših mož in fantov.

Remarque v svojem romanu tisto blaznost gospodujočih vrst ostro in tako naravno biča, da kdor prebere njegovo delo, prav gotovo obsodi kot človek in kristjan tiste morije, ki so prinesle človeštvu toliko gorja.

Prav je, da se takemu pisatelju pri- zna Nobelova nagrada.

Zborovanje za združitev cerkva.

V Pragi so se zbrali te dni največji cerkveni misleci o vzhodnem, pravoslavnem bogoslovju. Razpravljali so o vprašanju vzhodnih razkolnih cerkva in iskali potov, ki naj bi dovedla do združitve. Znani jezuit in papežev zaupnik škof d'Herbigny, ki je dosti let prebil med boljševiki v Rusiji, je prinesel s seboj papežovo pismo, v katerem se sveti oče toplo spominja podobnih cerkvenih zborovanj, zlasti predzadnjega v Ljubljani. Pri teh važnih cerkveno in versko političnih razgovorih za združenje cerkva vneto in vidno sodeluje tudi prelat dr. Grivec iz Ljubljane.

Pridelek svilodov v Italiji.

Letos je bilo vzgojenih v Italiji 52 milijonov in pol kg svilodov, približno enako kot lansko leto, četudi je bilo izvaljenih 25000 onč jajc manj ko lansko leto. Zato pa je dala vsaka onča (30 gramov) semena več kg svilodov, letos skoraj 60 kg. Celotni pridelek svilodov je vreden okoli 850 milijonov lir.

V druge roke.

Pod predsedstvom senatorja Pitagca se je v Trstu vršila seja znanega laškega društva »Lega Nazionale«. Sklenili so, da izroči »Lega« vsa svoja otroška zabavišča in zavetišča organizaciji »Balilla«. Svoje otroške vrtce v Julijski krajini izroči udruženju »Italia Redenta«. »Legino« delovanje se bo omejevalo na nacionalno propagando ob Adriji, posebej še med Slovenci in Hrvati.

Tekma slovenskih harmonikarjev.

Ljubljanski velesejm bo priredil od 31. avg. do 9. sept. priljubljeno razstavo »Ljubljana v jeseni«. Ta bo obsegala vse važne veje materialnega in kulturnega gospodarstva. Nede- lja 8. septembra pa bo tudi dan tekem igralcev na harmoniko, tega tako priljubljenega slovenskega narodnega godala. Vsak harmonikar bo imel priliko pokazati, kaj zna in bo lahko zagrabil katerokoli melodijo.

Ford v Jugoslaviji.

V bivši črnogorski, sedaj jugoslov. luki Bari (Antivari) gradi ameriški avtomobilski kralj Ford veliko tvornico za avtomobile. Tvornica bo končana v septembru 1930. in bo zalagala z avtomobili Jugoslavijo, Albanijo, Grčijo, Bolgarijo, Romunijo in Ogrsko, mogoče tudi druge države.

Cerkveni moški zbori,

uredil Stanko Premrl. Ljubljana 1929. Zbirka obsega 85 lepih in učinkovitih moških zborov raznih skladateljev za vse prilike cerkvenega leta. Med skladatelji srečamo tudi par popolnoma novih imen. Skladbe so po veliki večini originalne. Zbirka je na prodaj v Katoliški knjigani v Gorici.

Eno uro pred smrtjo

se je poročil v Trevisu neki 23 letni trgovec s svojo 16 letno izvoljenko. Ženin je že bil na smrtni postelji, ko je prihitela ihteča nevesta. Nekaj časa po poroki je ženin prejel tudi zakrament sv. poslednjega olja. Par mrtut za tem je izdihnil.

Kako je s politiko.

Angleško otočje Malta, ki leži malo jugovzhodno od Sicilije, je nekakšen voz na glavni žili London = Gibral = tar = Port Said = Suez = Aden, ki dovaja angleškemu kraljestvu življenskih sokov iz Avstralije in Indije. Malta se nahaja nekako v sredi med gibraltarsko utrdbo in otokom Ciprom, s katerih Anglija nadzira Sredozemsko morje in če treba tudi Egipt; ob Malti je zasidran večji del angleške sredozemske vojne mornarice, a tudi trgovske ladje drugih držav navadno počijejo v malteškem pristanišču. Iz tega lahko razvidimo, zakaj noče Anglija pustiti iz rok tega majhnega otoka za nobeno ceno, dasi ni malteško prebivalstvo angleško. Malta obsega komaj 306 štirijaških kilometrov, za pol Vipavske doline. Prebivalcev pa ima 225.000. Ljudstvo govori posebno narčne, o katerem si jezikoslovci niso na jasnem, kakšnega korena je. Sedanjni ministrski predsednik na Malti lord Strickland n. pr. trdi, da so prebivalci Malte feničanskega pokolenja. S svojo izjavo je Strickland razburil ves italijanski tisk, ki odločno brani trditve, da so prebivalci rimljanski potomci. Malta je bila vselej pod kulturnim vplivom bližnje Italije in cvečoča trgovina je zvalila tja mnogo Italijanov. Italijanščina si je kmalu pridobila prvo mesto na otoku. Anglija je tudi pustila Malti popolno politično in kulturno avtonomijo, Malta ima svoj parlament in svojo vlado. Ljudstvo voli po splošni, enaki in tajni volilni pravici 32 poslancev v državno zbornico in 17 senatorjev. Parlamentarna večina sestavi vlado, ki šteje 7 ministrov. Vlado potrjuje angleški kralj.

V sedanjem državnem zboru ima večino Angležem prijazna ustavna stranka, iz katere je vzeto tudi sedanje ministrstvo. Malteški vladi že tretje leto predseduje lord Strickland. Ta angleški plemenitaš je začel proti italijanskim nacionalistom na Malti politiko krepke roke. Na površje hoče spraviti malteščino in tudi angleščino pred italijanščino. Uvedel je malteško narečje in angleščino na sodnijo in v druge javne urade; v malteščini se danes lahko vodijo sodnijski zapisniki in Anglež se danes lahko zagovarja pred sodiščem v lastnem jeziku, medtem ko ga je prej italijanski sodnik zasliševal po italijanskem tolmaču. Proti Stricklandu je vstala stranka italijanskih nacionalistov, ki jo vodijo odvetniki; tudi v italijanskem duhu vzgojena duhovščina se mu je postavila po robu. Odvetniška zbornica je sprejela odločne ugovore proti novotarijam na sodniji. Stricklandova stranka ima v poslanski zbornici majhno večino; znan Stricklandov pristaš je prosvetni minister Bartolo, po rodu Sicilijanec. Borbo proti lordu Stricklandu so krepko podprli tudi časniki v Italiji.

Dobrega pol leta od tega je prišlo na Malti do dogodka, ki je dal sporu med Stricklandom in italijanskimi nacio-

nalisti versko lice. Oče gvardjan malteškega samostana je premestil dva malteška brata na Sicilijo. Ministrski predsednik ni hotel izdati bratoma potnih listov za Italijo, češ, da je bila premestitev političnega značaja; trdil je, da je oče gvardjan, ki je Italijan, doma s Sardinije, odslovil omenjena brata, ker sta podpirala Stricklandovo stranko. Cerkvena oblastva so videla v Stricklandovem koraku vtikanje v notranje zadeve Cerkve. Spor se je tako poostiril, da so se cerkveni dostojanstveniki odpovedali mestom v malteškem senatu. Malteški škof je jako obsodil Stricklandovo delovanje. Medtem je sv. stolica na prošnjo angleške vlade poslala na Malto mons. Robinsona, da preišče razmere na otoku in o njih poroča v Rim. Nekaj časa po povratku Irca Robinsona v Rim je kardinal Gaspari sredi julija poslal škofoma v Malti in Gozo pismo, s katerim je ostro obsodil Stricklandovo politiko. Pismo se glasi:

»Sv. oče se je razveselil novice, da pojde večja skupina malteških katoličanov pod vodstvom svojih škofov na romanje v Rim ob priliki njegovega svečeniškega jubileja. Njegova svetost je hotela, da takoj napišem to pismo, da lahko pridejo Vaše ekscelence v Rim dobro poučene o težkih zadevah, ki razburjajo duhove na Malti, ker želi ob tej priliki z Vami obširno razpravljati o tem. Medtem izraža sv. stolica, ki je iz poročil apostolskega delegata dobro poučena o težkem položaju, zaupanje, da bodo veleč. škofje s potrebno odločnostjo in previdnostjo vztrajali pri sedanjem zadržanju napram stališču malteške vlade. Medtem ko se ta vlada proglašja za katoliško in vdano sv. stolici, je v resnici njeno delovanje nadvse škodljivo veri in svetim tradicijam Malte. Žalitve veljajo predvsem duhovščini, ki bi se ji rad vzel ugled in vničil njen blagodejni vpliv na verno ljudstvo. Celotajno v listih in parlamentu so se drznili napasti jo in niti škofom niso prizanesli. Spričo tako neprijetnega položaja, ki se vleče tako na dolgo, ne da bi kaj odpomogli ne potrpljenje ne zmernost ne upravičeni protesti škofov, sv. oče ne more več molčati. Že pozimi je pokazal, da prezira takšno postopanje, ko ni hotel sprejeti dveh ministrov malteške vlade: lorda Stricklanda in ministra Bartolo, kljub odličnemu posredovanju. Poleg tega mi je znano, da ne bo sv. oče opustil tudi drugih priložnosti, da vzpodbudi in podpre akcijo, da preneha delovanje, ne manj škodljivo veri kakor višjim malteškim oblastvom, napram katerim je ljudstvo vselej pokazalo srčno spoštljivost. Ker pa ne bo mogoče doseči zboljšanja neprijetnega položaja s človeškim postopanjem, ako ne poseže vmes posebna milost in božja pomoč, poziva sv. oče vernike na Malti, posebno tiste, ki se odpravljajo na romanje na grob apostolov, da še bolj vneto molijo. Apostol sv. Pavel, čigar spomin obhajamo danes in ki je tako

ljub dobremu malteškemu ljudstvu, naj izprosi od večnega dušnega Pastirja tako zaželjeno izpremembo.«

Pismo so malteški duhovniki prečitali izpred altarja in ga potem nabili na cerkvena vrata. Malteška duhovščina je priredila veliko zborovanje, na katerem je sprejela resolucijo proti lordu Stricklandu in se izrekla spozumno s kardinalom Gasparrijem. Po zborovanju so vsi duhovniki odšli k škofu in mu izročili sklep. Lord Strickland, ki je sam katoličan, se je čutil po pismu hudo prizadetega. Poslanski zbornici je predložil odgovor na kardinalovo pismo, iz katerega povzamemo glavne misli. Malteška vlada pravi, da je kardinal Gasparri sestavil pismo na podlagi napačnih poročil. »Stranka italijanskih nacionalistov na Malti spravlja katolištvo in italijanstvo v en koš in skuša prikazati vse, kar je angleškega kot Cerkvi sovražno.« Apostolski delegat mons. Robinson ni kazal napram Stricklandu posebnega nasprotstva radi sklenitve konkordata z malteško vlado, ki bi dooločal, da more biti na čelu verskih redov na Malti samo angleški državljani. Ta zahteva ni protikatoliška, ko je vendar Vatikan pristal na podobno določbo v konkordatu z Italijo. Sploh ni nastop mons. Robinsona niti zdaleč kazal na tako ostro obsodbo od strani Vatikana. Vlada je nastopila samo proti tistim duhovnikom, ki izrabljajo svojo oblast v politične in protidržavne namene. Končno izjavljajo ministri, da jih je obsodba sv. očeta hudo zadel, in izrekajo vdanost sv. stolici. Odgovor Stricklandove vlade še ni prišel v Vatikan.

Kardinal Gasparri, papežev državni tajnik, je izročil angleškemu poslaniku v Rimu spomenico, v kateri pravi, da je hotel s svojim pismom malteškemu škofom obvestiti ljudstvo, da lord Strickland ni priljubljena oseba pri Vatikanu, čeprav on to trdi; hotel je tudi obsoditi njegovo nekatoliško postopanje. S tem je sv. stolica opozorila tudi angleško vlado na razmere na Malti in spor ima danes že mednarodni značaj. Tudi angleška zbornica se je že večkrat bavila s tem vprašanjem. Angleška vlada pa še molči. Malta uživa široko politično avtonomijo in londonska vlada ji bo pustila svobodne roke, dokler bi morda ne bili ogroženi interesi angleškega kraljestva. Če so poročila angleških listov točna, je vatikanska diplomacija mnenja, da je sporazum s Stricklandom izključen; radi tega je Vatikan izrazil željo, naj angleška vlada sveduje lordu Stricklandu, da odstopi. Ker pa je Strickland znan kot trmast človek, ni verjetno, da bi prostovoljno odšel.

Silno zanimivo in v najnovejši zgodovini Cerkve pomembno je dejstvo, da je Vatikan nastopil v obrambo italijanske narodne manjšine na Malti.

Spor na haaški konferenci.

Kot smo že poročali, so se v Haagu na Nizozemskem zbrali državniki Italije, Anglije, Francije, Nemčije, Belgije in Japonske, da končno veljavno

in obvezno sklenejo pogodbo, kako naj se uredi in razdeli vojna odškodnina, ki jo Nemčija dolguje zmagovitim državam. Na konferenci je prišlo do ostrega spora med Anglijo in bivšimi njenimi zavezniki.

V soboto 10. t. m. je na skupni seji francoski zastopnik Loucheur (izgovori: Lušer) predložil Joungov načrt, ki so ga strokovni izvedenci vseh udeleženi držav sprejeli in podpisali na pariški konferenci. O Joungovem načrtu smo že obširno razpravljali; danes spomnimo le na to, da se po Joungovem načrtu zniža vojna odškodnina za Anglijo in male države, zviša pa za Italijo, Francijo in Belgijo. Loucheur je predlagal, naj vse države kar odobrijo in podpišejo Joungov načrt v celoti, brez vsakršnih sprememb.

Zdaj vstane angleški finančni minister Snowden in pravi: Anglija je že dovolj žrtvovala in popuščala. Zdaj ne bo popustila prav nič več. Anglija Joungovega načrta v taki obliki ne more sprejeti, marveč ga je treba temeljito popraviti, da ne bo oškodoval angleške blagajne in angleškega gospodarstva. Zahtevati, da Joungov načrt kar v celoti sprejmemo, je smešno.

Na konferenci je nastala prava zmešda. Tako ostrih besed diplomatije niso navajeni. Sejo so brž pretrgali in zastopniki ostalih držav so zahtevali od Snowdena pojasnil in zadoščenja za žalitve. Nekateri so že pripravljali kovčke, da zapustijo Haag. No Snowden je izjavil, da Loucherja in tovaršev ni nameraval žaliti, marveč je govoril moško in odkrito, kot je navada v angleškem parlamentu. S tem se je prva razburjenost nekoliko polegla.

Toda stvarni spor med Anglijo in bivšimi zavezniki je v polni meri ostal. Kaj hoče Anglija? Zakaj se upira Joungovemu načrtu?

Angleški razlogi.

Angleži pravijo:

1. Zahtevamo, da dobimo vsaj toliko odstotkov nemške vojne odškodnine, kot je bilo določeno pred pariškim posvetom in Joungovim načrtom. Po Joungovem načrtu bi Anglija letno dobivala 225 milijonov lir manj. V teku let bi se nabrale velikanske svote, ki jih Anglija nikakor ne namerava darovati drugim državam. Posebno bi se s tem okoristila Italija — pravi Snowden — kateri smo že preje mnogo popustili.

2. Joungov načrt predvideva, da bo Nemčija velik del vojne odškodnine plačevala z blagom. To gre v škodo angleški industriji. Ladjedelnice v Angliji nimajo dovolj naročil, delo v železarnah in jeklarnah zastaja, na stotine tkalnic in predilnic so morali zapreti. Prav posebno težak je položaj premogovne industrije, ki mnogo manj izvaža kot je pred vojno. Skoro dva milijona angleških delavcev stoji na cesti brez posla. Ta velika stiska angleške industrije in delavstva je nastala tudi zato, ker so nemške dajatve v blagu odvzele angleškim proizvozem trge. Tako bo n. pr. Italija po Joungovem načrtu dobivala skozi leta in

leta eno tretjino vsega premoga iz Nemčije, medtem ko je pred vojno skoro ves premog kupovala v Angliji. Z Joungovim načrtom so resno ogrožene življenske koristi angleške industrije in delavstva.

3. Anglija zahteva, naj Francozi še letos izpraznijo Porenje in naj to delo izročijo Nemčiji. Angleška delavska stranka je to že več let zahtevala, zdaj ko je na vladi, ji gre zares. Brez dvoma skuša Anglija s tem prirediti Nemčijo bližje k sebi in v njej podpreti demokratične skupine. Ko so angleškega zunanjega ministra Hendersona vprašali, kaj misli o izpraznitvi Porenja, je smehljuje zažvižgal pesmico: »Ko zvonijo božični zvonovi...« Zadnje dni se tudi Francozi vdajajo in kaže, da bodo že to zimo zapustili Porenje.

Tri težka vprašanja!

Iščejo sporazuma.

Francozi, Italijani, Belgijci in Japonci so se posebej sestali in se menili,

kaj naj store, da se z Anglijo spora zumejo. Polali so Angležem spomenico, v kateri so predlagali nekatere spremembe k Joungovemu načrtu; Anglija naj bi prejela nekaj več odškodnine. Snowden pa tudi tega predloga ni sprejel, ampak trmoglavo zahteva, da se mora cel načrt korenito spremeniti.

Snowdenov nastop podpira cela angleška javnost. Vse stranke, tudi konservativci in liberalci odobravajo Snowdenovo stališče. Saj gre za to, da si angleška industrija opomore in se brezposelnost omili.

Na drugi strani pa je naravno, da se ostale zavezniške države, posebej še Italija in Francija, ki so doprinesle v vojni velikanske krvne in denarne žrtve, upirajo, da bi se jim vojna odškodnina znižala. Pa tudi Nemčija vztraja na tem, da plača svoj dolg po večini v blagu.

Pogajanja, ki tečejo ta teden, nam bodo pokazala, kako se bo spor rešil.

Socialni vestnik.

Krščanstvo in revno ljudstvo.

Krščanski nauk se je razlegel po svetu in prenovilo se je obličje zemlje:

Krščanstvo je proglasilo, da ima vsaka duša pravico do samostojnega duhovnega življenja; vse duše imajo enoten vrhoven nadnaraven smoter in so pred Bogom enake. Novo, resnično bratstvo je nastalo, bratstvo otrok božjih. In to bratstvo je odsevalo iz cerkve v socialno življenje.

Krščanstvo je postavilo načelo, da je zakon neločljiv in na osebni, posvečeni ljubezni zgrajen — in s tem je prenovilo organizem družine, to živo celico človeške družbe.

Krščanstvo je posvetilo delo, označujoč, da je vsak sposoben človek dolžan ročno ali duševno delati, da je delo vir osebnega dostojanstva in prilžnost za boguvdane žrtve. Krščansko delo je bilo prvi in pglavitni činitelj pri gospodarskem podvigu sveta.

Oznanjujoč odgovod pri uporabi gmočnih dobrin, ki so le sredstvo, da kristjan doseže duhovne smotre, je krščanstvo uredilo in poduhovilo konsum gospodarskih vrednot. In z naukom o socialni pravičnosti in ljubezni v odnošajih med ljudmi je dalo človeštvu pravo mero, kako naj gospodarske dobrine krožijo in kako naj se pravično razdeljujejo.

Vsa ta načela in nauki so koristili revnim, zatiranim in zapuščenim stanovom.

Vsa socialna zakonodaja in vsi ukrepi za podvig revnih stanov imajo poslednjo podlago v socialnih načelih krščanstva. Pa začnimo z odpravo rimskega suženstva in končajmo z zavarovanjem proti brezposelnosti.

In za bodočnost? Ali je krščanstvo izčrpalo svoje sile, ki so že večkrat prerodile svet?

Ne, to ni mogoče. Krščanstvo zmore tudi današnji svet preroditi, tudi sodobni družabni red presnovati v pravičnejše oblike. Delo, ki čaka kristjane na socialnem polju, je velikansko.

Pri tem delu naj nas vodita posebna ljubezen in tesna vzajemnost z revnim, delavnim ljudstvom.

Delavska stanovanja.

S 30. junijem 1930. bo stopil v veljavo odlok, ki daje hišnim posestnikom pravico, da poljubno nastavijo najemnino za stanovanja. Tako namerava vlada pospešiti zidanje novih hiš. Zakaj stanovanjska hiša obeta postati dober vir dohodkov. Čimveč stanovanj bo na razpolago, tem lažje bo najemnik izbiral in nižal najemnino. V svobodni tekmi naj se izenačita povpraševanje in ponudba stanovanj. To je daljni smoter tega važnega odloka.

Zgodilo bi se lahko, da bi gospodarji neprimerno in pretirano zvišali najemnino. Posebno se to lahko zgodi v industrijskih središčih. Tu bo po naši misli na mestu, da občinski načelniki razložijo gospodarjem smoter zaskona in jim svetujejo, naj se zadržijo v pravih mejah. Posebno velja to za delavska stanovanja. Saj so v mnogih slučajih posebno delavska stanovanja v razmerju z delavčevimi dohodki zelo draga.

Računajmo! Delavec zasluži n. pr. dvajset lir na dan. Ker služi le 25 dni na mesec, dobi mesečno 500 lir. Od tega odštejemo prispevke za bolniško blagajno, za sindikat in za nezgodno zavarovanje. Ostanje mu še okoli 480 lir. Vzemimo, da ima ženo in tri otroke. Za stanovanje s kuhinjo in dvema sobama plača mesečno 80 lir — torej 16 odstotkov svojih mesečnih dohodkov.

Zdaj pa vzemimo osebo, ki je v višjem socialnem razredu. Zasluži mesečno n. pr. 2500 lir, plača pa za boljše stanovanje 250 lir — torej le 10 odstotkov svojih mesečnih dohodkov.

Delavcu ostane za prehrano in obleko petih oseb 400 lir mesečno, socialno višje stoječemu pa še 2250 lir.

Iz tega je jasno razvidno, da bodo razsodni gospodarji porastli v prvi

vrsti najemnine za gosposka, razkošna stanovanja.

Občine pa, stavbne zadruga in vsi, ki jim je na srcu blagor revnih stanov, naj poskrbe za nova delavska stanovanja in naj vplivajo na hišne posestnike, da ob tej priliki pokažejo čut za socialno vzajemnost.

Delavske plače in dohodninski davek.

Že večkrat so davčna oblastva in delavske organizacije razpravljale, ali morajo ročni delavci plačevati dohodninski davek (imposta di ricchezza mobile). Davčna oblastva so se sklicevala na zakon, ki pravi, da so dolžni plačevati ta davek vsi, ki imajo nad 2000 lir letnih dohodkov. Delavske organizacije so odgovorjale, da je delavec že itak vezan po tarifnih pogodbah, ki ne predvidevajo obdavčenja. V upravnih praksi ročnih delavcev dosedaj niso obdavčevali s tem davkom. Če bi pa zakon po črki izvedli, bi ročni delavec moral plačevati 9 odstotkov svoje plače za dohodninski davek.

To vprašanje bo zdaj načelno za celo državo rešil osrednji midsindakalni odbor. K temu vprašanju piše dnevnik »Lavoro Fascista« sledeče opombe:

»Dohodninski davek bi zadel najbolj revne sloje, tiste sloje, ki so od posrednih davkov (na sol, kavo, slad-

kor itd.) najbolj zadeti. Toda odgovarjajo nam, da ima marsikateri državni uradnik manjše dohodke kot jih imajo delavci, in vendar plačujejo davke do zadnjega vinarja. Toda treba vpoštovati, da imajo državni uradniki gotov dohodek, stalno službo in pravico do pokojnine, medtem ko delavec za praznične dni ne dobiva plače in nima pravice do pokojnine. Kaj pa šele če je brezposeln! Vse prednosti delavca so torej le navidezne.

Za večino delavskih strok so določile plače sindikalne organizacije, ki so v smislu člena 12. listine dela skušale prilagoditi plačo rednim življenjskim potrebam; pri tem se niso vpoštevali morebitni izdatki za dohodninski davek, s katerim dosedaj delavci nikoli niso bili obdavčeni. Zato bodo sindakati, če se delavci res obdavčijo, zahtevali, da se za sorazmerni znesek zvišajo plače.«

Za osemurni delavnik.

Socialne struje vseh dežel so se skozi desetletja borile za osemurni delavnik. Zanimivo je pa danes dejstvo, da so uradnim potom preklicali osemurni delavnik ravno v sovjetski Rusiji. Tam so namreč določili, da morajo biti trgovine z živili odprte nepretrgoma skozi 10 ur.

loča. Danes podpira »močvirje« Stalina, jutri ga lahko vrže. Trockijevi pristaši so se potuhnil, podpisujejo vdanostne izjave stranki in spet vstopajo vanjo. Toda ne kaže, da se svojim načrtom niso odpovedali, marveč jih nameravajo v notrini stranke same izvesti, ko pride za to ugoden čas.

V tem pa se komunistična stranka skuša izčistiti in utrditi. Boljševiki so uvideli, da jim grozi nevarnost, da se stranka do mozga pokvari in zmaliči, če vanjo zleže le preveč stremuhov in izkoriščevalcev. Zato so boljševiki zopet pričeli korenito čistiti svoje vrste. V podjetjih in uradih visijo skri-

njice, na katerih je napisano: »Tu sem vrzite pritožbe zoper komuniste!« Po deželi hodijo »leteče komisije za čiščenje«; ki so sestavljene iz preizkušanih in pretehtanih članov stranke. Komisija vodi »čistilno razpravo« javno in povabi k njej široke množice nestrankarjev. Vsakdo sme govoriti, obtožiti, staviti vprašanja, razkrinkati uradnike in člane komunistične stranke. Tako skušajo boljševiki pritegniti širše kroge prebivalstva, da bi sodelovali pri upravi. Toda uspehi so le majhni, ker se nestrankarji bojijo, da bi jih obtoženi uradniki in njih sodruzi preganjali. Pomenljivo pa je, da so boljševiki začeli iskati širše podlage za svojo diktaturo.

Krvav spopad

med socialisti in brambovci v Avstriji.

V nedeljo se je v Sv. Lovrencu na Štajerskem v Avstriji vršilo veliko zborovanje socialistov. Socialisti so se zbrali na trgu pred cerkvi o. Med zborovanjem so se zbrali na trgu tudi člani bojnega nacionalističnega združenja »Heimwehr« (domovinska bramba) in so navalili na socialiste. V hipu so začeli padati strelji iz samokresov in so zaregljale strojne puške, ki sta jih obe stranki imeli pripravljene. Pri priči je bil en socialist mrtev, trideset pa težko ranjenih, med temi 28 brambovcev. Štiri osebe visijo med življenjem in smrtjo. Uradna preiskava je ugotovila, da so spopad zakrivilo brambovci. Ta dogodek je pokazal, da imajo socialisti in brambovci vojaško urejene in oborožene čete. Brambovci grozijo, da bodo pred božičem s svojo vojsko zasedli Dunaj, vrgli vlado, razgnali zbornico in napravili red v državi. Socialisti odgovarjajo, da se delavstvo ne bo vdalo nasilju brambovcev, ki da so plačani od kapitalistov. Šentlovrenški boj je žarko pokazal, da stoji Avstrija pred težkimi notranjimi boji.

Borbe med Arabci in Judi.

Pretekli četrtek je prišlo v Jeruzalemu med Judi in Arabci do hudih pobojev. Judje so kot običajno molili

Okno v svet.

Notranji boji in čiščenje v sovjetski Rusiji.

Komunistična stranka v Rusiji se deli v štiri struje: Stalinova struja gre čez drn in strn za svojim voditeljem, sedanjim diktatorjem Rusije; drugo strujo tvorijo Trockijevi pristaši, ki izjavljajo, da so se izmirili s Stalinom; še vedno tajno živi »desnica«, ki jo je stranka slovesno proklela. Zraven teh treh pa stoji »močvirje«, to je večina stranke, ki se načelno ni odločila še za nobeno teh treh skupin. »Močvirje« odloča v stranki; v njem stoji najvplivnejši boljševiški politiki; glasuje vedno strnjeno in zato od-

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

Zrno za zrnom gre v zemljo, ali iz zemlje pa zopet izhaja zrno za zrnom!

Tako se je pripetilo, da sem bil enkrat še celo na svatbi na Jelovem brdu, takrat, ko je Kalar dajal svojo hčer Ano Skalarjevemu Matijčku, ki je pri njem, kakor veste, zvesto in pridno služil. Dal mu je precej sveta, da ima Matijče sedaj čedno domačijo, dal mu je pa tudi svojo hčer. Svatovščina ni bila zadnja. Kalar in Skalar sta sedela za mizo v kotu in bila sta si kakor brata. Luca ni več živela, ali marsikatera beseda je veljala poštenemu njenemu imenu. Okrog peči je prežalo obilo šeškarjev; lazili so tudi pod mizo okrog in cukali svate za noge, da so jim kaj dali. Tako je svat pomolil pod mizo sedaj čašo vina,

sedaj kos mesa ali belega kruha. Komaj pa si enega potolažil, te je vlekli že drugi.

Pri peči je prestoloval naš stari znaneec Danijel. Prav ostro je vladal nad otročaji, ki so mu preveč snedli, preveč popili in sploh preveč lazili pod mizo. Odcedno jih je pretepal ter kričal: »Ali mi hočete res vse snesti? Vi imate doma očete, ki vas lahko rede, jaz pa sem berač!« In res je bil berač! Velik koš je bil prinesel s sabo ter ga posadil na zapeček in metal vanj vse, kar je dobil od svatov. Ko ledoval je brez odmora, a vse je šlo v koš; tam je imel še celo bokal, v katerega je zlival vino. Toliko je že bil diplomata, da je vedel, da se ne sme upijaniti, ker bi potem lahko izgubil napolnjeni košek, na katerega je že prežalo nekaj kolegov zunaj pred hišo. Ali Danijel se ni upijanil, zato je so zaman prežali.

»Alo Danijel,« — pri tej priliki sem

ga prvič videl, kar smo delali pismo v Loki — »alo, kdaj pa si prišel iz Amerike?«

»Dva meseca bo že,« mi je odgovoril čemerno, »nekaj več, nekaj manj!«

»Kaj pa v Ameriki?«

»Kaj?« se je zadržal zaničljivo. »Nič! To ni življenje, to je hudič! Po tistih jamah tiste pse vlačiti, to je dvakrat hudič!«

»Torej nisi zdržal?«

»Kdo bo zdržal, pa nič jedel! Tam je tako: če hočeš jesti, moraš delati!«

»In to ti je postalo dolgočasno.«

»E,« je godrnjal, »ali mi je postalo, ali mi ni postalo! V Ameriki moraš hoditi, kakor hočejo policarji!« — Tu je imel v mislih policaje.

»In sedaj?« vprašam še.

»Sedaj?« je tulil. »No, sedaj pa boš menda vendarle vedel, da sem berač! Delati ne morem, pa se mi tudi ne ljubi. Berač sem, kaj je na tem!«

in vzdihovali pod »Zidom solza«. Sredi njihovega najbolj toplega vzdihovanja so pridri iz bližnje Omarjeve mošeje fanatični Arabci in se besno vrgli med judovske vernike. Policija je komaj naredila red.

Povod tem borbam ni le hipen izbruh verske nestrpnosti, kot so v Palestini in zlasti v Jeruzalemu običajni, marveč ima globlje korenike.

V prvi polovici avgusta so zborovali v švicarskem mestu Curihu zastopniki Judov iz raznih dežel. Glavna

točka dnevnega reda je bila: judovsko naseljevanje v Palestini. S pomočjo Angleške vlade, ki bo ustanovila naseljeniški fond v znesku 700.000 funtov (ne funt ima čez 92 lir) upajo v prihodnjih letih naseliti preko 100.000 židov. Na tak način skušajo Palestino gospodarsko prekvasiti.

Arabski narodnosti duh, ki se prav zadnje čase prebuja in dobiva novega poguma, pa težko gleda tako mogočnega tekmeča na svojih tleh. Odtod spori, ki se bodo še in še vžigali.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Brd.

Podsobotin. — (Naša slabost.) V Novem listu smo med zanimivostmi brali o »Zvezi sv. Jurija« proti obrekovanju. Rečem, da bi bila taka zveza tudi pri nas potrebna. Toda ne vem, koliko časa bi mi kot udje v njej vztrajali. Ne moremo pač dolgo vztrajati, da ne bi svojega bližnjega po zobeh vlačili.

Tobakarno imamo v vasi. Pa smo večkrat brez dima, ker moramo na tobak čakati.

Kojsko. — Praznik Marijinega vnebovzetja smo v Kojskem praznovali na prav lep način. Bil je god naše farne cerkve in smo imeli tudi prvo sv. obhajilo. Na predvečer smo imeli večernice in sv. spoved. Ob 6 in pol smo imeli prvo sv. mašo, nakar so pristopili naši malčki k prvemu sv. obhajilu. Bilo jih je 55. Otroci so bili po prizadevanju č. g. župnika lepo pripravljani. Lepo jih je bilo videti, ko so pristopali k mizi Gospodovi in kako so se prej odpovedali vsemu slabemu. Pristopilo je k mizi Gospodovi tudi mnogo drugih ljudi, kar je tudi nekaj lepega. Med sv. mašo je bilo čuti ubrano petje. Po končani maši je povabil g. župnik vse prvoobhajance v farovž na zajuterk. Sledila je ob 9. uri slovesna sv. maša. Mašo in pridigo je imel msgr. Koršič, ki nam je v lepih besedah orisal Marijin praznik. Po konča-

ni maši se je razvila procesija po vasi okoli cerkve. Kakor pri maši tako je tudi pri procesiji prepeval naš cerkveni zbor, ki se je precej dobro pokazal, dasi se mu pozna, da manjka pevo vodja ter da ni vaj. Vse se je lepo vršilo, vse je bilo v redu. A bilo bi lahko še lepše, posebno pri procesiji in pa če bi imeli stalnega organista.

Dobrovo. — Pred dnevi je umrl začet od srčne kapi naš dobri sovaščan Jožef Fikfak v starosti 62 let. Rajnik, kateremu življenje ni trosilo cvetja na pot, je vse moško in z nasmehom na ustnih prenašal. Ko je upal, da bo mogel uživati sadove svojih žuljev, ga je Bog poklical k sebi. N. p. v m.!

Biljana. — V soboto 17. t. m. se je poročil širom Brd znani in delavni fant Roman Simoniti iz ugledne biljanske rodbine z g.čno Hilarko Kožlin. Novemu paru želimo vsi prijatelji in znanci obilo blagoslova božjega na novi življenski poti!

Iz Gor.

Tolmin. — (Praznik vnebovzetja M. b. — Nove Marijine hčerke. — Poroka. — O d h o d.) — 15. avgusta imamo v Tolminu največji cerkveni praznik. Ta dan je bila tudi letos kot vedno slovesna sv. maša z orkestrom. Petje je izpadlo še precej dobro, če vpoštevamo, da so bile samo tri vaje, ker so peli isto mašo že za božič. Najbolj

»Za sedaj še nikjer. V Podpečnarjevi luknji, kjer so kamenje lomili, tam sem nekaj desak pribil. Tam me obišči, če te je volja! Za zimo bom pa moral že kaj dobiti. Peškulja na Gabrški gori mi je že nekaj obljubila. Haha!«

Morda bi radi kaj čule o Lizi? Njeno življenje je življenje dela in edinščine. Kadar hodim mimo karlovških bregov, ima skoraj vselej zibko pri sebi, da je otročaj pri delu ne moti, in če pride v vas, se vleče za njo rep zdravih in debelih otrok — mislim, da jih je sedem. Blagor ti, da je blagoslovljena, zakaj od tega blagoslova živi slovenska zemlja!

Kar pa se mene tiče, naglašam zopet in zopet, da zame Meta ni umrla. Zatorej pozneje nisem poznal nikdar več ženske, in lahko rečem, da dosedaj še nisem prelomil zvestobe, ki jo dolgujem njenemu spominu.

Konec.

nas je razveselil s svojim izbornim tenorjem g. G. Berlot s prelepo pesmijo »Rožni venec«. Splošno mnenje je, da bi bil tolminski zbor lahko jako dober, če bi bilo zanj malo več zanimanja. Ker pa tega ni, slišimo vedno iste pesmi. Mislimo, da bi tudi večeri, ki bi jih prebili pri vajah, ne bili zapravljeni, kajti edino s pogostimi vajami bi se vzbudili v mladini ljubezen in veselje do lepega petja. — Na praznik 15. t. m. popoldne je bil pri blagoslovu sprejem v Marijino družbo. Okoli 35 deklic je Brezmadežna na novo sprejela pod svoje varstvo. Č. g. dekan jim je napravil prisrčen nagovor in je vsa slovesnost potekla v najlepšem redu. — Prva poroka po novih predpisih konkordata je bila 12. t. m. Poročila se je g.č. učiteljica Zinka Berlot z g. Adolfom Bajtom, obč. tajnikom v Kanalu. — V našo veliko žalost smo zvedeli, da nas v kratkem zapusti g. kaplan Janko Premrl. Slišimo, da ga prevzvišeni nadškof misli nastaviti za žup. upravitelja pri Sv. Luciji. V kratkem času njegovega tukajšnjega bivanja si je s svojim vedrim in živahnim značajem pridobil srca vseh faranov. Želimo gospodu tudi na novem mestu obilo uspehov in božjega blagoslova v korist našega ljudstva.

Ljubinj. — Pri nas je bival osem dni bivši tolminski kaplan, sedanji župnik v Podragi g. France Premrl. Zelo smo ga bili veseli, zlasti ker smo imeli vsak dan sv. mašo. Zdelo se nam je, kakor da imamo majhen misijon. Gospodu voščimo še mnogo let zdravja in želimo, da bi nas prišel vsako leto ob košnji obiskat.

Po gorenji Soški dolini. — (Iz potne torbe.) — Vsako leto zapustim v mesecu avgustu za par dni zaduhli mestni zrak in jo mahnem na deželo. Letos sem se namenil, da obiščem Sv. Višarje, kjer me ni bilo že pet let. Do Sv. Lucije sem se vozil z vlakom, od tamkaj dalje pa s kolesom. Večkrat sem zavidal srečno gospodo, ki se je udobno vozila v svetlih avtomobilih, medtem ko sem jaz požiral cestni prah. Ko sem dospel v Tolmin, sem bil bel kot kak mlinar. Tolmin ima precej prijetno lice in ugaja očem; značilno in povsod znano tolminsko narečje se pa vedno le bolj umika mestni govorici. Ko sem prišel v Tolmin, sem videl še zelenje in slavo loke, ki so jih napravili Tolminci v čast kraljeviču. Zvedel sem, da je bilo pri sprejemu obilo ljudstva, ki se je zbralo iz vseh krajev naših Gor. V prijaznem Tolminu sem se ustavil do nedelje.

V nedeljo po prvi maši sem jo urezal čez Petelinc mimo Dolj, Gabrji, Volarjev in Selišč proti Kamnemu. Med potjo sem srečaval ljudi, ki so šli v Tolmin k zadnji maši. Deklet in fantov je bilo razmeroma prav malo. Kam je šel ves naš mladi svet? Požrla ga je tujina. Žalostna nam majka, kam pridemo, ako pojde tako dalje.

Kolovrat in sosednji hribi so kazali že gola rebra, znamenje, da je seno že spravljeno. Na Kamnem je bila moja prva postaja. Vprašal sem, kako na-

Ko sem zmajal z glavo, je spoznal moje misli. Zatorej je nadaljeval:

»Ko vzameš vrečo — meni jo je dala Presečnikova mati — prvič v roke, te je res sram. Ali že pri drugi hiši, ko ti gospodinja z malo prijaznim obrazom natrese moke v vrečico, te začne sram popuščati in kmalu je vse dobrol! Pri deseti hiši si že rojen berač! To sem ti povedal, da se boš vedel obnašati, če prideš kdaj do beračije. Pa menda ne prideš!« Med glasnim smehom je dodal: »Mesto, da me izpoveduješ, mi daj kaj vbogajme! Danes mi tako še nisi nič dal. Daj mi krajec belega kruha!«

Ko je kruh spravil, je izpregovoril zadovoljno: »Za danes je dosti! Kozšara je polna. Poglej, kako zunaj čakajo in mislijo: kozavi se napije, mi pa mu izpraznimo malho! O, ne!«

Oprtal je koš. Ko je odhajal, ga še vprašam:

»Kje pa stanuješ?«

preduje delo pri gradnji mosta čez Sočo; kakor sem zvedel, stoji delo že dolgo časa. Mimo Sv. Lovrenca in Smasti sem prišel v Ladra. V Ladrilih so tisti dan služili lirce. Plesali so na čast sv. Lovrencu v soboto in nedeljo in se potem kmalu stopili zaradi punc. V Kobaridu se nisem imel časa ustaviti, korajžno sem sopihal po strmih kobariskem klancu na Trnovo. Nekaj Trnovcev se zopet napravlja v Argentino, kjer je sedaj že skoro četrtina vaščanov.

Na Srpenici sem poslušal nove zvozne. Vsa čast vaščanom in gosp. županiku. Pohvale so vredni tudi fantje, ki so se znali ogniti plesu in so rajše poslušali zvonove kot pa harmoniko. Na Žagi sem izpil polič vina. Ni mi teknilo. Zagrenilo mi ga je umazano petje in ostudno preklinjevanje nekaterih barab, ki se štejejo, da so fantje. Čez loški most sem se peljal v Log in dalje po levem bregu Soče v Čezsočo. Medpotoma sem moral parkrat stopiti s kolesa zaradi slabe poti, enkrat pa zaradi hlodov, ki so jih navalili na pot čezsoški fantje, da bi zabranili loškimi fantom, da bi ne hodili v vase čezsoškimi dekletom. Ko sem prišel v Čezsočo sem bil pošteno truden. Šel sem v gostilno, kjer sem se pokrepčal. Poslušal sem domačine, ki so se menili o lisici, ki krade kokoši, a jo nobeden ne zna fentati. Ženice jo lovijo z metlo, moški s krepelci. Lisica se smeje, ker ima piščance, lovci pa, ker se jim lisica debeli. Nekateri možje so se jezili, ker jim naklada županstvo davek na koze, ki se nahajajo v hlevih. Od vsake koze zahtevajo deset lir davka in to za lansko in letošnje leto. V Čezsoči sem videl take vodnjake, kakor v času vojne na Ogrskem. Ti vodnjaki so zelo nezdravi in nesnažni.

V Bovcu sem prenočeval. Prijatelj, s katerim sem se spoznal pri vojaki, mi je pripovedoval, kako slovesno so sprejeli Bovčani našega kneza in nadškofa ob času birme. Ves mladi in stari bovški svet se je trl pri slavoloku. Tako imenitnega sprejema dušni nadpastir ni videl nikjer. Električna centrala na Plužnah bo kmalu končana. Na poti v Log sem srečal romarje, ki so se vračali z Višarij. V Logu sem se ustavil v gostilni pri Černutu. Pri mizi v kotu je sedelo par moških, ki so se jezili na dopisnika, ki jim je očital v listu, da zapijejo na leto okoli dvesto tisoč lir. Bili so najbrže oni, ki jih je resnica v oči zbodla. Slišal sem pa tudi, da je v Logu več dobrih fantov, ki imajo lepe denarne prihranke. Električna centrala bo kmalu pod streho. Ložani se povprašujejo, čemu dve centrali, ko je za Log še ena skoraj preveč. V prijaznem Strmcu je bila gostilna prazna in nisem nič zvedel. Ko sem prevozil čez Predil, sem se moral jeziti na grdo z gramozom posuto cesto. V Rabeljnu sem želel iti v rudnik, a me niso pustili. Delavci, med katerimi je $\frac{3}{4}$ naših fantov in mož, se pritožujejo nad slabo plačo. Iz Rabeljna do Mrzle vode ni daleč. Pri mostu v gostilni sem pustil kolo, nato pa peš na goro. Pri velikem križu poleg ceste

sem iskal poti, a je nisem našel. Končno sem odšel po ozki stezi dalje v gozd. Imel sem smolo. Zašel sem daleč v gozd, kjer je steza končala pri velikem kupu smrekovih hlodov. Kam sedaj? Na slepo sem jo mahal nazgor. Pot mi je lil s čela, da je bilo joj. Končno sem po dveurnem naporu našel pot in dva romarja, ki sta me vodila na goro. Od ljudi sem zvedel pozneje, da mnogo romarjev zaide, kakor sem jaz. Oskrbništvo svetišča na Višarjih bi moralo popraviti pot od Mrzle vode, ali pa jo vsaj markirati; saj prihaja sedaj največ romarjev od te strani. Na Višarjih sem videl poleg romarjev tudi par turistov in med njimi dve ženski v zelo nespodobni turistovski obleki.

Cerkno. — V nedeljo smo ob ogromni udeležbi pokopali g. Franceta Tavčarja vulgo Makatona. Pokojni je bil cerkljanski župan v najbolj težavni dobi proti koncu vojne in prva leta po nji. Svoj čas je imel mnogo kritikov — danes pa so spregledali in se zavzeli, da so ga mnogo preostro sodili! Pokojni je bil vsestransko delaven in vsled tega znan tudi preko cerkljanskih mej. Svojo težko bolezen je prenašal s pravo krščansko vdanostjo. Pokoj njegovi duši! Njegovi družini naše sožlje! — Župansko poslopje se popravlja. Upali smo, da bodo tudi domačini deležni kaj zaslužka. Tudi ljudem ne ugaja, da se ob nedeljah dela. Vsaj zdaj po spravi med cerkvijo in državo bi se kaj takega pač ne smelo dogajati.

Kobarid. — (Celodnevno češčenje. — Suša in drugo.) — Na Rožnico smo praznovali svoj glavni praznik ter imeli obenem celodnevno češčenje. Ves dan je bila cerkev dobro obiskovana. Slovesnost je zaključila procesija z Najsvetejšim po Kobaridu. Bil je v resnici lep in spodbuden dan. — Zadnje čase je začela pritiskati suša, vendar kažejo pridelki precej dobro; le otave bo malo. — Za birmo smo dobili nove cerkvene klopi, tako da je sedaj cerkev v dobrem stanju. — Zadnji čas sta umrla Ivan Kodeli, trgovec z lesom iz Kobarida in Franc Stres iz Sužida št. 41. Naj počivata v miru!

Idersko. — (Cerkveni shod in njega pritiklina.) — Naš cerkveni patron je sv. Tomaž, ap., vendar praznujemo bolj slovesno sv. Roka. Tako smo tudi letos napravili. Ker imamo preveč denarja, nismo smeli opustiti običajnega plesa. Sploh imamo nekateri ples zelo radi. Tam spomladi n. pr. smo imeli ples več nedelj zaporedoma v zasebnih hišah, kjer smo bili postreženi, za denar seveda, s »pristnim« črnim »kohetom«. Pa ne mislite, da plešemo samo mi Iderci kontrabant, zadnje čase so nas začeli posnemati tudi v Ladrilih in Sužidu. Pa še drugič kaj o tem.

Sužid. — (Pozne kratkolaskke.) — Pretekli petek je mirno v Gospodu zaspal 84-letni Franc Stres p. d. Mešelk. Celo svoje življenje je bil veselega značaja. N. p. v m.! — Naša dekleta, sicer dobra in pridna, je spet moda pičila. Vse od kraja so se začele

striči. Sicer je ta moda že prekasna, a vendar: kratki lasje, dolga (?) pamet...

Staro selo. — (Več branja!) — Kljub veliki vročini se gibljemo prav pridno. Večina delavcev je zaposlenih pri raznih delih. Za na polje jih kar manjka, ko bo treba krompir kopati. Obeta prav lepo; sirk tudi! — Pri nas pravijo ljudje, da bi moral Novi list vsaj dvakrat na teden izhajati. Radi bi kaj več brali, saj smo potrebni pouka in pa zabavnega branja. (Če bi bilo le od uredništva odvisno, bi kar dnevnik izdajali. Op. ur.)

Sedlo. — (Popravek.) — Pred kratkim smo brali v »Novem listu« pod naslovom »Zločinstvo« poročilo o umazanem dejanju, ki sta ga zagrešila Jožef Lazzari (Lazar) in babica Terezija Cencič. Pisano je bilo, da sta imenovana iz Sedla. Resnici na ljubo budi povedano, da sta dotična iz vasi Borjane, ki je spadala pod bivšo občino Kred. Tudi zločin se je izvršil v Borjani, kjer oba stanujeta.

Iz Vipavske doline.

Vrhpolje. — (Pojte v slogil!) — Pri nas imamo nov pevski zbor, ker so nam prejšnje pevke dale slovo. Škoda za stari zbor, ki je slovel po vsej gornji Vipavski dolini. Novi zbor se dobro drži, saj od njega ne moremo še zahtevati Bog ve kaj. No, pa upamo, da se bodo zopet oglasili s kora nekdanji zvočni glasovi.

Manče. — (Skrunilci.) — V noči od 11. do 12. t. m. je bila ukradena iz kapelice na križpoti Lože-Podraga ob cesti, ki pelje iz Vipave na Branico-Trst podoba Matere božje. Kapelica je last Sortavih, podoba je pa kupil neki madjarski stotnik še med vojno. V zadnjih letih je bila kapelica že večkrat ponesnažena. Sramota za take ljudi, ki niti kar je božjega ne pustijo več pri miru. Prav je, da se krajevna oblasta zanimajo za skrunilce. — Letina kaže kakor drugod. Grozdje je lepo, koder ni pobila toča. Koruza bo tudi, če Bog da še kaj dežja. Krompir je pri kraju, ker ga je prezgodaj prišla suša. Teško bo šlo skozi leto.

Šturije. — (Cerkvena slovesnost. — Naše vodovodno vprašanje.) — V nedeljo 11. t. m. smo imeli prav lepo slovesnost: sprejetje novih članic v dekliško Marijino družbo. Temu primeren govor je imel preč. g. dekan vipavski. Naš cerkveni pevski zbor je s svojim krasnim petjem vso slovesnost povzdignil. Obilna udeležba je pričala, da ljudje cenijo moralno vrednost te slovesnosti. — Na veliki šmaren je sklical in se tudi udeležil sestanka upravičencev našega »Stavnika« g. obč. načelnik, ki je v lepih besedah in z velikim idealizmom pozival upravičence imenovanega Stavnika, da bi odstopili v bratski ljubezni svoje lastninske pravice občini in posojilo šturskemu vodovodu. V tem slučaju da prevzame vodovod občina, sicer pa da ga prevzame vodni konsorcij. Seveda je bil zelo živahen razgovor, toda brez kakega pravega sklepa. Kot smo dobili vtis, pozna g. obč. nač. kljub dobri volji premalo

stanje in razmere upravičencev Stavnika, kakor tudi interesentov vodovoda. Zato si dovoljujemo tole pojasniti: Prejšnja županstva so kot upravičelji dala posekati stare hraste. S tem izkupičkom so pogozdila posekana tla ter dala posojilo za šturski vodovod po nižjih obrestih, kakor so je dobili v posojilnici. Vodni interesi bi v kratkem času izplačali te svoje obveznosti in bi imeli potem vodo brezplačno, k večjemu vzdrževalnino bi plačevali. Ker je prejšnje županstvo oddajalo iz Stavnika na javni dražbi domačinom vsako leto po deležih steljo na prodaj in je plačevalo tudi poljskega in gmajnskega čuvaja v eni osebi, ki je tudi pazil in kaj popravil na gmajnskih poteh, a je zraven še prispevalo vsako leto za vzdrževanje obč. poti v okolici, so bili upravičenci Stavnika s to upravo prav zadovoljni. Pod sedanjo upravo pa se je dosti spremenilo. Z oddajo košnje v Stavniku se je skoro nasad vničil. Gmajnskega čuvaja ni več, prispevki za obč. poti v okolici so prenehali. Še lani obljubljenih 200 lir za popravo poti v Zapužah ni izplačanih. Glede vodovoda bi bilo prav, da ga sprejme občina v svojo zaščito, ampak ne kot molzno kravo, marveč kot koristno javno napravo. Upamo, da bo g. obč. načelnik z dobro voljo, ki jo je pokazal, tudi to uredil pravično na vse strani.

Planina pri Vipavi. — (Smrt na nesreča.) — Pri kohanju kamna za zidanje se je ponesrečil Franc Pipan, posestnik v Britihu. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer je 15. avgusta umrl. Truplo so pripeljali domov. V nedeljo 18. avgusta je bil pogreb. Velika udeležba priča, da je bil pokojnik zelo priljubljen. N. p. v m.!

Dornberg. — Iz goriške bolnišnice so pripeljali v četrtek Viktorco Kraljevo roj. Kavčič, ženo zadružnega gostilničarja. Dala je življenje sinkotu, a drugi dan je umrla. Razen tega deteta je zapustila še dva otročiča. Pri prvaškem mostu se je zbrala ogromna množica ljudi, da sprejme priljubljen, komaj 32 letno pokojnico, na njeni zadnji poti. Sprevod z rakvijo se je ustavil pred zadrugo, kjer ji je moški zbor zapel žalostinko »Ločitev«. V cerkvi je pa mešani zbor lepo podal tolažilno »Jaz sem življenje« in za zadnji pozdrav ob grobu pa vedno lepo »Vigred se povrne«. Pokojnica je bila večletna cerkvena pevka in pozrtvovalna članica bivšega društva »Čitalnice«. Bog ji daj večno življenje, žalujočemu možu in ostalim pa tolažbe!

Lokavec pri Ajdovščini. — V soboto 10. t. m. smo praznovali god našega glavnega cerkvenega patrona sv. Lavrencija ter smo imeli celodnevno čiščenje sv. Rešnjega telesa. V nedeljo smo pa imeli slovesnost ali šagro. Z lece nam je č. g. župnik iz Šturij v lepih besedah orisal sv. Lavrencija kot starega, pa tudi modernega svetnika in pozval fante, naj mu sledijo v odločnosti za sv. vero. Ali žal, tisti, ki bi najbolj za potrebo poslušali take nauke, ne gredo v cerkev. Med veliko

mašo smo zopet slišali lepo cerkveno petje, ki ga, odkar nimamo organista, večkrat ob nedeljah pogrešamo. Po sv. maši se je razvila procesija. Zaradi velike burje se je morala okrajšati tako, da smo imeli zunaj samo dva sv. evangelija. Popoldne nas je pa obiskalo veliko ljudi iz sosednih vasi, posebno deklet je bilo veliko.

Naša kapela na pokopališču gleda že več časa z dvema odprtimi očmi proseče proti Ajdovščini, kdaj se je bo g. občinski načelnik usmilil in ji dal napraviti nova vrata.

Lože pri Vipavi. — (Predrznosti.) Pri posestniku Francu Frelihu v Otoščah je pretekli teden udrl tat v hišo. Odnesele so nekaj nad 400 lir denarja, 2 prazni obleki, čevlje, klobase in razno drugo drobnarijo. V hiši ni bilo ob tistem času nikogar. Ko se je gospodinja čez pol ure z bližnje njive vrnila domov, je našla kuhinjsko okno odprto in vse po hiši razmetano. Orožniki zasledujejo predrzne postopače.

S Pivke.

Kal pri št. Petru. — (Cerkveno slavje.) — Na Jernejevo nedeljo bomo obhajali pri nas 300 letnico, odkar so naši predniki sezidali našo prizjazo cerkvico in nas izročili v varstvo sv. Jerneju. V ta namen bodo na Kalu v nedeljo 2 sv. maši, prva ob 6. in druga slovesna ob 10. uri. Vsa vas se pripravlja na to izredno slovesnost; vabimo tudi vse okoličane, naj pridejo ta dan počastiti sv. Jerneja.

Postojna. — (Toča. Koncert.) — V ponedeljek popoldne je začela nenadoma padati precej debela toča. K sreči ni bila »suha« in nam zato ni napravila znatne škode. — En mesec časa smo imeli vsak večer brezplačni koncert na trgu pred ljudsko šolo. Igrala je vojaška godba 11. bersaljerškega polka. Po mnenju strokovnjakov so se godbeniki odlikovali posebno v tem, da so jako čisto zadevali tone in da so bili popolnoma precizni v ritmu. Tudi prednašali so nekatere skladbe zelo dobro. Na trgu in po ulici v bližini je med igranjem vse oživevalo. Slišalo se je lepo tudi v daljavo, posebno proti Stari vasi in Rakitniku. Odhod godbe s trga (v teku) je bil čisto nenavaden in so se ga veselili posebno otroci, ki so jo tudi urezali od zadaj.

Iz Reške doline.

Suhorije. — (Naše življenje.) — Nikoli se nič ne oglasimo, četudi prav radi prebiramo »Novi list«. Živimo letos še dosti dobro, tudi letino imamo hvala Bogu dobro. Zlasti opozarjamo trgovce, da lahko dobijo pri nas nekaj vagonov prav lepih češpelj. Upamo, da bomo dobili v kratkem nove zvonove; kako se bomo takrat postavili, Vam povemo drugič.

Trnovo — Bistrica. — (Nova sv. maša. — Nesreča.) — Prihodnji mesec bo imel v Trnovem novo sv. mašo g. Milan Grlj. Bogoslovne študije je dovršil na Reki. G. novomašniku izražamo iskrene čestitke!

Dne 14. avgusta zvečer se je peljal domov na Topolec domači posestnik Janez Mežnar. Na cesti blizu Topolca je pridrvelo motorno kolo, ki je ropotalo kakor peklenšček z verigami. Konj se je ustrašil in se splasil; mož je tako nesrečno padel z voza, da je zadobil smrtno nevarne rane na glavi. Takoj na to so ga pripeljali v Trnovo, kjer ga je obiskal g. dr. Bilek. Drugi dan je nesrečni mož izdihnil. Vsej žalujoči rodbini izražamo sožalje!

Iz Kanalske doline.

Ukve na Koroškem. — (Stare šege. — Gospodarji zganite se.) — Pretekli mesec smo praznovali praznik sv. Jakoba. Prišli so k slovesnosti tudi drugi bližnji gospodje. Po sv. maši se ustavi pred cerkvijo cela vas z godbo na čelu. Fantje stopijo v krog in jo prav po domače pol po slovensko pol po nemško »zažingajo«, gostoljubni gostilničarji postrežejo z dobro kapljico že pred cerkvijo veselim pevcem. Ko so tako nekoliko zapeli, se uvrstijo in gredo v sprevodu, prepevaje po celi vasi; pred vsako gostilno se sprevod ustavi in povsod dobijo pevci zopet kozarec vina. Sprevod se slednjič ustavi navadno pred gostilno, kjer se vrši potem ples. Letos se je sicer ta sprevod razšel, ker ni bilo dovoljenja. Zvečer pa je prišlo naknadno dovoljenje za ples. Plesalo se je celo noč. Drugo leto pa menda ne bo nič cerkvenega slavja, ker smo letos skrunili sveti dan s plesom.

V naši vasi imamo okrog 300 krav, ki nam prav malo donajajo radi slabega gospodarstva. So nekateri gospodarji, ki imajo po 30—50 litrov mleka, pa ne vedo kam z njim. Prave mlekarne pri nas ni, zatorej bi bilo zelo potrebno, da bi se gospodarji sporazumeli in si ustanovili moderno mlekarne. Saj stane komaj 5000 lir. Na ta način bi zboljšali svoje gnotno stanje.

Ovčja vas na Koroškem. — Vse polno tujcev se je letos naselilo čez poletje v naši vasi. Občina nam je napravila po sredi vasi novo lepo cesto. Drugič kaj več.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Smrt pri vojaki h. — Iz Palerma je prišel 16. t. m. brzovjav, da je nenadoma umrl 20 letni vojak Idričan Albin Lapajne, sin rudarja Franceta.

Razstava. — Rudniško ravnateljstvo je poslalo na razstavo v Reko jako zanimivo delo: mesto Idrijo, razne jaške, žgalnico in njen obrat ter razne tipične rudarske predmete in naprave. Vse to jako lepo zrezano in v majhni, toda popolnoma slični obliki. Če pomislimo, da so vse delo izvršili naši rudarji, je za nas še tembolj zanimivo. Jako dobro bi bilo, da bi po vrnitvi imeli tudi Idričani priliko si lepo stvar ogledati. Na razstavi ima rudnik svoj paviljon, ki vzbuja baje veliko zanimanje.

Poročilo. — Poročil se je rudar Vinko Novak s šiviljo Minko Bratušev. Obilo sreče!

Tečaj. — Zastopstvo tvrde Singer je tudi letos priredilo 3 tedenski učni tečaj za umetno vezenje. Vršil se v ljudski šoli in se ga udeležuje lepo število učenk.

Nepričakovan cerkven koncert. — V nedeljo smo imeli Idričani priliko slišati s cerkvenega kora nekaj izredno lepega. Na par dnevi obisk je prišel v Idrijo gosp. Anselm Grand iz Eggenberga pri Gradcu, slušatelj konservatorija. Jako mlad, komaj 16 leten umetnik je velikodušno in rade volje s svojim očarujočim igranjem vijoline pri šolarški in deseti sv. maši izvajal naslednji točki ob spremljevanju orgel: Godard — Berceuse, in Gounod — Bach — Ave Maria. — Za Idrijo je bilo to nekaj nenavadnega. To je naša ocena! Medtem ko se gosp. umetniku za blagohotno sodelovanje Idričani iskreno zahvaljujemo, je naša vroča želja, da ta obisk ne bi bil zadnji.

Vojsko — (Bolezen. — Gostje.) — Naš č. g. župnik je — hvala Bogu — že toliko ozdravel, da vrši svojo službo. Želimo mu prav iz srca, da kmalu popolnoma okreva. — Izletnikov imamo še vedno precej in vsi se počutijo izvrstno pri nas. Le k nam, meščani!

Čekovnik. — Od povsod beremo, kako se ljudje izseljujejo. Zato pa moramo mi povedati, da te bolezni ne poznamo. Od nas se ni stalno izselil še nihče. Mi se držimo doma, akoravno nimamo dobrot. — Zelo bi potrebovali dežja, kajti jesenski pridelki ga nujno kličejo.

Marof. — V tuk. hiralnici je sedaj 24 revežev. Pretečen teden so imeli triidnevne duhovne vaje, katere je vodil č. g. Klančnik, na praznik 15. t. m. pa slovesni sklep in posvetitev presv. Srcu. Lepi dnevi za od sveta osamljene reveže.

Sp. Idrija. — (Romanje.) — Izredno lep dan je bil 15. avgusta v Sp. Idriji. Ker je »Novi list« že večkrat vabil na to božjo pot, na katero so naši davni predniki hodili v skupnih procesijah — hočem popisati letošnje romanje. Prizadevanje č. g. župnika Likarja, da zopet poživi romanje k »Mariji na Skalco«, je lepo uspelo. Ljudstva je prišlo iz vseh krajev nenavadno veliko, prav gotovo več tisočev. Na predvečer je bilo že mnogo romarjev, v jutro je bila pa že pri prvi maši nabito polna cerkev in oblegana obhajilna miza. Ob 10. uri je imel č. g. Klančnik slovesen govor in veliko sv. mašo ob asistenci šestih gospodov. Popoldne so bile pete litanije — in še vedno je bila cerkev polna. Ves dan tja do večera je ljudstvo prihajalo, posnemajoč svoje prednike, obiskati in priporočiti se Brezmadežni. Obnovitev te božje poti je zelo umestna, kajti premnogi so, ki ne zmorejo stroškov za daljne poti. In končno zakaj bi pustili v pozabo to, kar se v zgodovini naših krajev izredno poudarja in kar je bilo našim prednikom sveto — to je slavno božjo pot pri Mariji na Skalci? Č. g. župnik je poskrbel iz vrstnega govornika, dosti spovednikov, vrli prifarci so z g. župnikom

krasno okinčali cerkev in navdušeni pritrkovavci so ves dan imeli dosti posla. Cerkveni pevci so ves dan prav pohvalno izvajali primerne pesmi, gostilničarji so pa — brez neumnih plesov — imeli dosti opravka z gosti. Vse je bilo jako lepo urejeno, ljudstvo lepo dostojno in sklep slehernega romarja je bil: Na Marijine praznike, zlasti pa vsako leto 15. avgusta — k Mariji na Skalco!

Ledine. — V naši župniji je umrl najstarejši fant Ivan Kik. Bil je praprost hlapec, imel pa je izredno veselje do vijoline, ki jo je vedno jako rad igral. Tudi več drugih fantov je naučil. Bil je mož veselega značaja in priljubljen. Dočakal je starost nad 70 let. N. v m. p.!

Iz Istre.

Prešnica. — (Vaški praznik.) — V nedeljo dne 4. t. m. smo imeli pri nas redko slavlje. Ob desetih slovesno sv. mašo, po maši pa blagoslov novega vodovoda ob navzočnosti občinskih, gozdarskih in varnostnih oblastev. Da je bila slavnost popolnejša, so fantje po treh letih zopet priredili ples. Na veselje se opaža, da prihaja ples vedno bolj iz navade in zdi se, da bo zadostoval letošnji za nadaljna tri leta ali še več. — Pred nekaj tedni se je poročil g. Ivan Pečar z g.čno Marijo Bolčičevo. Na mnoga leta.

Truške. — (Smrt.) — 14. t. m. v Truškah umrl 70-letni Anton Kocijančič. Skozi 63 let je bil cerkovnik. Svojo službo je opravljal vestno in točno. Farani in dušni pastirji so ga cenili. Pogreb je bil prav lep. Naj počiva v miru!

Iz goriške okolice.

Vrtojba. — (Zahvala.) — Mnogobrojnim prijateljem in znancem, ki so se me spomnili ob moji 25-letnici mašništva, iskreno zahvaljujem za priskrbeno čestitke. Iskrena zahvala mojim ljubim Vrtojbencem za trud in žrtve, ki ste jih imeli pri olepšavi cerkve in ceste, za raznovrstne in dragocene darove, zlasti pa za vaše duhovne milosti, ki ste jih obrnili meni v prid. Vsem, ki ste na katerikoli način pripomogli, da je slavlje lepo uspelo, iskrena zahvala in stoterni: Bog plačaj! Francišek Švara.

Iz tržaške okolice.

Ricmanje. — (Poroka. — Pojasnilo.) — Predminulo nedeljo, 11. t. m. sta se poročila g. Rihard Zej, trgovec, sin uglednega in občeznanelega trgovca g. Andreja Zeja iz Trsta z g.čno Darino Švarovo, hčerko istotako ugledne in občeznane družine Švarove iz Ricmanj. — Novoporočencema, ki sta v resnici vredna drug drugega, želimo obilo sreče!

Dopisnik, ki je pisal, da so Ricmanje in Log zadolžene, nas prosi, da priobčimo sledeče: Da ne bo neljubega nesporazumljenja izjavljam, da se nisem izrazil, da so ljudje sami krivi, da so prišli v dolg, hotel sem jih le opozoriti, da bi ga bilo manj, ako bi bili ljudje bolj varčni. To sem storil iz do-

brega namena, kot nepristranski in neodvisen dopisnik. Hvalil bom vedno, kar je dobrega in grajal, kar je slabega. Upam, da bom s tem ugodil tudi uredništvu samemu. Naj se torej duhovni pomirijo!

Barkovlje. — (Praznovanje sv. Jerneja.) — V nedeljo 25. t. m. bo naša cerkev praznovala svojega patrona in zaščitnika barkovljanske župnije. Zato naznanjamo vsem sosedom, ki se mislijo udeležiti našega slavlja, da bo glavna sv. maša ob osmi uri. Hitro po tej sv. maši bo slovesna procesija okoli ljudskega vrta in popoldne ob štirih slovesne litanije in blagoslov. Ženskemu spolu se priporoča dostojna obleka.

Sv. Križ pri Trstu. — Za nabavo novih orgel je tržaška občina obljubila 11.000 lir prispevka.

S Krasa.

Šmarje pri Sežani. — (Turška muzika na Rešetinovem škednju.) — Da bi prišli v okom lažnjivemu dopisu, ki trdi, da imajo danski fantje mačka v žepu, kar je menda krivo, da niso imeli še letos »šargre«, so se fantje dogovorili s Šmarci ter tako napravili skupno ples na Rešetinovem škednju v nedeljo 4. t. m. Ker ni bilo v bližini primernih »škripačev«, so najeli turško muziko iz Štorij, obstoječo iz hreščeče harmonike in bobna. Kdor je prišel tisto popoldne v Šmarje, je gotovo mislil, da se nahaja v Parizu, ne pa v priprosti kraški vasi. Od vseh strani so prihajala nališpana in napudrana dekleta z gornjega Krasa. Nekatere so imele (»kotle«) krila na tri »štuke« ter na sebi toliko moke, da bi iz nje lahko skuhal tri lonce kraških žgancev!

Da bi šmarske mamice vedele povedati, katere pupe so bile najgorše, so zlezle na Kovačevo »varando«, razkatele so gledale na šumeči »direndaj«, ki se je vrtel ob zvokih hreščeče harmonike!

Sežana. — Naš župnik, č. g. Jožef Glažar, je bil nedavno imenovan predsednikom škofijskega sodišča v Trstu.

Štanjel. — (Ceste in še kaj.) — V našo vas so letos kar drli letošviščarji. Zato so si pa naši gospodje v občinskem uradu eno zmislili: pot od postaje do Štanjela bo treba širiti, potem bo promet še ogromnejši. Saj druge ceste lahko kažejo rebra, tu pa ni kar tako. — Glede duhovnika se tudi še nič ne ve. Stvar je naravnost zanimiva, če pomislimo, da je štanjelska duhovnija dala že sedem duhovnikov, sama pa je že dve leti brez nepotrebnega dušnega pastirja: na potrebi bomo in malo počakali, kot smo do sedaj. Saj je vendar lušno pri nas, zabavne primanjkuje. Preteklo nedeljo je hruševska mladina priredila ples, čeravno je naš dušni pastir iz Kobjeglave zažugal, da ne bo imel sv. maše v njihovi vasi, ako ples priredijo. Otrokom, posebno pa ženskega spola, ni lahko dopovedati. Potrežljivo treba čakati, kdaj jih bo srečala zdrava pamet.

Kazlje. — (Spomin ne zgine.) — Predzadnjo nedeljo smo obhajali farni praznik sv. Lovrenca. Na ta dan smo se še posebej spominjali nepozabnega mons. Kjudra, ki je prav na ta praznik pred 4 leti obhajal svojo zlato mašo. Ponoviti jo je moral še v Barkovljah, kjer so ga prav tako ljubili kot mi. Bog nam nakloni kaj brž rajnemu monsinjorju enakega naslednika!

Šempolaj. — (Suhi vodovod. — Letina.) — V vasi imamo vodovod, toda suh. Pred dvema letoma je prišel nekega dne neki gospod, ki je pobral vse pipe ter zamašil cevi. Na vprašanje, zakaj to in na čigavo pove-

lje je zaprl vodovod, je odgovoril, da na povelje gospoda obč. načelnika.

Taka velika suša je pri nas, da niti kapljice vode ne dobiš v vasi. Ko vse na okrog dežuje, z zavistjo gledamo na srečne kraje. Obračamo se na obč. načelnika, da nam da odpreti naš toliko potrebni vodovod, ker velika je potreba. Včasih je to obljubljal. Obljube pa delajo dolg.

Žitna letina je bila jako slaba, ker je žito pomrlo vsled velike zime. Kar ga je ostalo, ga je pomladanska suša tako pritisnila, da se ni moglo razviti ne klasje ne zrno. Krompirja je tudi jako malo, ajde pa repe sploh ne bo, ker jo bo vničila sedanja suša.

otvoril v omenjenem zavodu nov šestmesečni gospodinjski tečaj, katerega se lahko vdeležo dekleta, ki so dovršile 16. leto. Udeleženkam se nudi prilika, seznaniti se teoretično in praktično z umnim gospodinjstvom kakor tudi z modernimi pridobitvami na tem polju. Podrobnosti pojasnila s programi pošlje vodstvo vsakemu, ki priloži znamko za odgovor. Čas za prijavitelje je do 20. septembra t. l.

Isti zavod ima tudi internat za šoloobvezne deklice, ki obiskujejo domačo ljudsko šolo, se poučujejo v raznih ročnih delih in na izrecno željo tudi v tujih jezikih in glasbi.

Dijaški zavod »Alojzijevišče« v Gorici.

Odbor »Alojzijevišča« v Gorici sporoča, da bo v prihodnjem šolskem letu 1929/30. sprejel v zavod proti plačilu:

1. učence, ki so z dobrim uspehom dovršili 4. razred ljudske šole in ki se želijo pripraviti za sprejemni izpit v 1. razred katerekoli srednje šole z italijanskim učnim jezikom (gimnazije, realke, učiteljska in pripravljalske šole za praktične poklice, ki bo letos otvorena mesto dosedanje komplementarne šole). V ta namen bomo tudi prihodnje šolsko leto otvorili v zavodu pripravnico za srednje šole, t. j. 5. razred ljudske šole, v katerem se bodo gojili predvsem oni predmeti, ki pridejo v poštev pri sprejemnem izpitu za 1. razred srednjih šol.

Prošnji za sprejem v zavod naj prosilci priložijo sledeče listine:

1. krstni list (na kolkovanem papirju za 4 L);
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. spričevalo o cepljenju koz (na nekolkovanem papirju);
4. spričevalo dušnega pastirja o nravnem vedenju prosilca.

2. Sprejeli bomo tudi gotovo število vzornih lanskeletnih gojencev, ki nameravajo obiskovati tukajšnje javne srednje šole. Tudi ti bivši gojenci morajo vložiti prošnjo, kateri naj priložijo spričevalo dušnega pastirja o obnašanju med počitnicami.

Prošnje s predpisanimi prilogami je treba poslati do 31. AVGUSTA t. l. na naslov: Odbor Alojzijevišča (Aloisianum), Gorizia, Via Ponte Isonzo 3.

Ustmena pojasnila daje vodstvo zavoda vsak dan od 9. do 11. ure dopoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Listnica uprave.

Vrh 48: Dobili ste 20 lir in sporočite, kaj naj napravimo z njimi.

Vsem: Zavračamo nezadostno frankirane dopise.

Opomin trgovcem.

Zvedeli smo, da so bili nekateri trgovci kaznovani, ker niso prijavili županstvu razprodaje semenskega olja. Da rešimo druge trgovce pred občutno kaznijo, prinašamo tozadevne določbe zakona od 15. 10. 1925, številka 2033.

Člen 21. omenjenega zakona določuje, da mora vsak, ki izdeluje semensko olje, to prijaviti županstvu, v katerem okolišu izvršuje omenjeno obrt. V prijavi je treba navesti ime, priimek, očetovstvo, poklic in prostoro, v katerih se izdeluje semensko olje.

Člen 22. gori navedenega zakona pa določuje, da mora tudi trgovec, ki razprodaja semensko olje, prijaviti razprodajo županstvu. V tej prijavi je treba navesti iste podatke kot zgoraj.

Književni pomenki.

Sovjetski naučni slovník.

Sovjetska vlada izdaja velik naučni slovník (Bolšaja Sovetskaia Enciklopedija). Dosedaj je izšel že 14. zvezek. Delo je zelo temeljito.

Kulturno spoznavanje.

Kako bridko občuti količkaj razumen človek, če v dnevnem časopisju prebere pisanje kakoga nezrelega pisarja, ki obklada druge narode s psovskami: barbari, divjaki, gorjani itd. No, pa so take sorte pisarji le za to, da strasti vzbujajo in denar služijo.

Resni in znanstveni ljudje imajo drugačne misli. V tretji številki »Rivista delle letterature slave« (Obzorje slovanskega slovstva) piše padovanski profesor Ivan Maver o vprašanju »Leopardi pri Hrvatih in Srbih«. V zvezi s tem razpravlja o raznih slovanskih prevajalcih italijanskih del. Tržačan prof. Humbert Urbani pa je sestavil pregled o novo izišlih naših slovstvenih delih.

»Slovenski tisk«.

31. majnika letošnjega leta je v Ljubljani izšla prva številka novega mesečnika »Slovenski tisk«, ki je glasilo »Zveze faktorjev v Sloveniji«. List je v ovoj predvsem strokovno glasilo tistih, ki sodelujejo pri nastojanju tiska, ima pa tudi več splošno zanimivih stvari. Objavljena je razprava dr. W. Schmida o tisku Dalmatinovega sv. pisma, Šlebinger piše seznam slovenskih periodičnih publikacij za leto 1929. (dozdaj jih je naštel 169, a še ni konec), dr. R. Kolarič pa pretresa jezikovne napake iz dnevnega časopisja. V prvi številki je nekaj vzorcev barvnega tiska (Jakopič: Večer na Savi; Gaspari: Lepa Vida in Mlada Breda. Zadnji dve sta, mimogrede omenjeno, umetniško čisto zanič), ki sta jih izvršili Delniška in Učiteljska tiskarna v Ljubljani. »Slovenski tisk« bo pa tudi, tako obeta v uvodnih besedah, glasilo slovenskih bibliofilov (knjigoljubov). Tudi strokovni izrazi (terminologija) so zelo na mestu. »Slovenski tisk« utegne postati zelo važen list, posebno ako ne bo postal glasilo ene skupine ljubljanskih tiskaren.

Martin Kukučin: Mišo.

Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Tiskalnice tiskarna »Edinost« v Trstu. Str. 64.

Slavko Slavec nam je v dobrem prevodu poslal črtico slovaškega pisatelja Kukučina. Mišo je dobrodušen dedec, oskrbnik in služabnik jablaniškega gospoda župnika. Narisan je tako sveže in zvesto, da ga mora človek kljub njegovim napakam vzljubiti. Kako se je v pijano-

sti prerekal z gospodom župnikom in kuharico ter je drugi dan delal pokoro in se moral premagovati. Res dobro zadet človek iz ljudstva. — Iz dodanega članka, ki ga je napisal tudi Slavec, izveš, da se je Kukučin rodil l. 1860. v vasi Jasenov na Slovaškem. Od leta 1907. pa živi v Južni Ameriki. Kukučin spada med najboljšje slovaške pisatelje. Prevoditelj je bravec z življenjepisom zelo ustregel, saj je slovaška književnost pri nas skoro čisto nepoznana.

Objave.

Na Sv. gori

se je pričela sedaj prava romarska doba. Ob nedeljah in praznikih prihaja gor dosti romarjev. Za slovenske spovednike je dobro preskrbljeno. Navadno spoveduje ob sobotah po pet slovenskih spovednikov.

Svetoletne odpustke dobi, kdor cerkev posamič ali skupno dvakrat obiše.

Izjava.

Uredništvo izjavlja, da zadnjega dopisa iz Orehka pri Cerknem o poroki ni pisal g. Štucin Alojzij iz Orehka št. 6. —

V kolikor so z omenjenim dopisom prizadete kake osebe, izjavlja uredništvo, da ni nameravalo kakorkoli škoditi kakim osebam ali delati razprtije; če se je to zgodilo, se je le, ker je uredništvo verovalo piscu omenjene vesti.

Mascagni v Postojnski jami.

Dne 1. in 8. septembra bo Postojnska jama nudila obiskovalcem izreden muzikaličen vžitek. Mojster Peter Mascagni, eden izmed najslavnejših italijanskih skladateljev in dirigentov, bo vodil 4 koncerte v obširni koncertni dvorani v notranjosti jame, ki ima prostora za nad 8000 oseb.

Koncerti se bodo vršili kakor že rečeno 1. in 8. septembra, in sicer 2 koncerta 1. septembra (eden ob 13.30 in drugi ob 16. uri), 2 koncerta 8. septembra (ob 13.30 in 16. uri). Orkester sestavljen iz 120 članov stalnega tržaškega orkestra bo izvajal pod vodstvom Mascagni-ja odlomke iz oper svetovnoznanih skladateljev kakor so: Rossini, Verdi, Mendelssohn, Mascagni, Wagner, Čajkovski, Brahms, Puccini, Catalani, Smetana, Berlioz, Beethoven, Sibelius in dr.

Prometno ministrstvo je dovolilo za to priliko 50% popust na vožnji iz vseh postaj krajstva. Popust bo trajal od 28. avgusta do 21. septembra. Tudi vstopnina v jamo bo znižana za 50%, in sicer bo znašala 12.— lir za osebo skupno s koncertom.

Zavod šolskih sester

III. reda sv. Frančiška v Tomaju (Tomadio prov, Trieste). Z mesecem oktobrom se bo

Kaj se sliši po svetu.

Ukradena hiša.

Da kradejo sadje, dragocenosti, tudi živino, se je že večkrat slišalo, da bi pa komu kar hiša zmanjakala, se lahko zgodi samo danes v času »napredka«. To se je zgodilo pred kratkim v francoskem velikem obmorskem mestu Marselj. Šlo pa je takole:

Mestna uprava je silila neko gospodarico, da odstrani svojo razpadajočo hišo, ker drugače jo bo odstranilo mesto. Končno se je gospodarica vdala in se začela pogajati z neko stavbeno tvrdko, da ji odstrani hišo, pri čemur bi posestnica nekaj zaslužila s prodajo stavbenega materiala. Predno pa se je pogodila s stavbeno tvrdko, je morala odpotovati v Pariz, odkoder se je vrnila še le čez dva tedna. Hudo pa se je začudila, ko ni našla nikjer sledu o svoji prejšnji hiši.

Kaj je bilo? Neka tatinska družba je vedela za pogajanja in odhod gospodarice v Pariz ter je drugi dan po odhodu pri svetlem dnevu in brez vsakih nepravil razdrila hišo in prodala stavbeni material za 12.000 frankov.

Čudežna lokomotiva.

Ameriški inženir R. J. Wensley v Pittsburgu je zgradil tako lokomotivo, ki se kar na ukaz »Naprej« premakne ali na ukaz »Stoj« ustavi. Baje so posebni električni mehanizmi tako občutljivi za valovanje zraku, ki ga povzroči človeški glas, da sami sprožijo potrebne vzvode.

Zver.

V vasi Wierzbowka na Poljskem je nekega 20-letnega poba v prepiru z očetom popadla takšna besnost, da je zgrabil za sekuro in pobil 6 članov družine. Trupla je zavlekel v jamo za krompir. Divjega morilca so pa vseeno izsledili.

Šolnik starega kova.

Nekje na Švabskem v Nemčiji so našli zapisnike starega vaškega učitelja. Šolnikoval je v vasi nekaj nad 50 let. Kako je ubijal paglavcem vzgojo in nauke v glavo, kažejo sledeči zapiski. Učitelj je tekom učiteljevanja podelil 790 zaušnic, 1572 batin s palico in 124.010 s hlačnim pasom, 22.763 krat je paglavce s knjigo česnil po betici, za nos jih je pa stisnil čez en milijon krat. Od tega načina šolnikovanja je preteklo komaj 50 let.

Rože za izvoz.

Če si mnenja, da so cvetlice le za v gumbnico ali okras, se motiš. Gojenje rož ali cvetlic je važen del narodnega gospodarstva. Holandska je n. pr. lanskoo leto prodala za 71 milijonov mark tulipanovih čebul. Sploh je cvetličarstvo na Holandskem tako razvito, da se dobršen del prebivalstva ob njem preživlja.

Stekleni zrakoplovi.

V prihodnji vojni, ki naj nam pa Bog z njo prizanese, bodo letali po zraku stekleni vojni zrakoplovi. Neki angleški inženir je iznašel posebno vrsto stekla, ki ga kroglice ne morejo prebiti. S takim steklenim oklepom bodo obdali prostor, kjer sede letalci in ti bodo pred kroglicami varni.

Se ne zataji.

V angleški poslanski zbornici sedi miss Ellen Wilkinson. Je prav dobra politikarica, pa menda še boljša kuharica. Vsaj stoži se ji včasih po loncih, ker je v klubovih prostorih svoje stranke priredila plinski štedilnik. Tam kuha zase in za svoje strankarske tovariše.

Železniška nesreča.

Blizu poljskega mesta Lodza sta trčila skupaj en tovorni vlak in en potniški poln vojaštva. Ko sta vlaka trčila, je jel švigati plamen, ki je podušil 25 oseb; skoraj sto jih je pa ranjenih.

Ježa na Klek.

Stara vera pravi, da coperniki in copernice eno soboto v letu jezdijo na metliščih na Klek. Tam imajo svoje veliko zborovanje. Toda ti čarovniki in njih družice žive le v bajkah.

Naša doba pa ima svoje čarovnike. Znani so indijski fakirji, prorokovalci, tolmači sanj, klicarji duhov in podobne baže ljudje. Vsi ti so se zbrali letos na svoje mednarodno zborovanje v ameriškem mestu Ohio.

Vse mesto je bilo pokoncu. Ljudstvo je drlo v cirkus, kjer so »čarovniki« iz vseh delov sveta razkazovali svoje zmožnosti. Najmanj so se pa teh gostov veselili hotelirji, ker so se bali, da jo coperniki skrivnostno potegnejo brez — plačila.

Amerikanska.

V nekem cirkusu v Kanadi sta bila nastavljena: »najdebelejša muzikalična deklica v Ameriki« in »najlepši živeči okostnjak na svetu«. Med obema izrednima bitjema je, tako pišejo listi, že delj časa cvetela ljubezen, ki ju je nagnila, da sta se sedaj vzela. Poroka je naletela pa na težkoče. V malem mestecu, kjer se je vršila, ni bilo nobenega javnega izvoščeka, ki bi imel dovolj močno kočijo za prevoz srečnega para. Ženin je sicer res lahek, tehta samo 44 kg, zato pa ima njegova izvoljenka lepo težo 207 kg. Iz zadrege ju je rešil neki zasebnik, ki jima je dal svoj voz na razpolago.

To jih je!

Češka vlada je ukazala, da morajo vsi cigani na Češkoslovaškem dati prstne odtise in nositi vedno pri sebi izkaznico. Pri tem štetju so dognali, da je v državi 23.000 ciganov.

Mrzla poroka.

V francoskem obmorskem mestu Antibesu je neki američanki in nekemu Turku prav američanska padla v glavo. Zaljubila sta se (kot se pač takki moderni ljudje) kar tja med kopaanjem. V vodi sta tudi sklenila, da se morata vzeti. Kar iz vode in v kopalnih oblekah sta šla na magistrat, za njima pa procesija svatov tudi v kopalnih oblekah. Župan je sprva začuden gledal te pustne svate. Nazadnje se je pa prepričal, da v zakoniku ni predpisana obleka za poroko. V nagovoru je pa le omenil, naj bi iz mrzle v vodi porojene ljubezni, vznikla vroča ljubezen. — Mi zelo dvomimo, ti sta dva pa bržkone tudi,

Papir iz strnišča.

V drugače bogati Severni Ameriki se nahaja poljedelstvo v težki krizi in na vse načine se skuša pomagati farmerjem (lastnikom velikih zemljišč) v žitnih pokrajinah srednjega zapada. Zopet se je izkazala veda kot blagovita pomočnica. Po dolgoletnih poskusih se je izpopolnilo postopanje, ki omogoča izdelovanje časopisnega papirja iz koruznega strnišča. Na ta način pridejo farmerji do precejšnjih stranskih dohodkov.

Novo dobo izdelovanja papirja iz nove tvarine je otvoril časnik »Danville Commercial News«. Izšel je v velikanski izdaji na papirju, izdelanem po večini iz koruznih stebel. Ta poskus je popolnoma uspel, kajti tisk črk kakor tudi slik se ni skoraj nič ločil od tiska na papirju iz lesnih vlaken.

Kmetje iz prej navedenih pokrajin slede seveda z velikim zanimanjem tem poskusom. A tudi izdajatelji listov v Zedinjenih državah se zelo zanimajo za to novost, ker morajo dobiti ogromne množine lesa za papiriz Kanade in Švedskega. Če si predočimo, da požre en sam izmed velikih newyorški hlistov cele gozdove, po newyorških listov cele gozdove, poske dalekosežnosti tega novega izuma.

Papir, napravljen iz koruznih stebel se razločuje od dosedanjega papirja v tem, da je močnejši, bolj bel in mnogo cenejši. Doslej so se velikanske množine strnišča zametavale, odslej se bodo hranile in kmetu bo donajala koruza poleg pridelka še čisti dobiček za prodana stebela.

Človeška lahkovernost.

V Ameriki so bravci nekega razširjenega dnevnika dan za dnem brali sledeči oglas: »Dajte mi 10 dolarjev in jaz bom dvignil svet. Prinesite ta denar 22. t. m. ob 22. uri. Zaslužili boste 100 od 100. — Zikermann.«

Ta oglas se je v različnih oblikah ponavljal. In tako se je zgodilo, da je na določeni dan ob naznačeni uri romalo na tisoče ljudi z 10 dolarji v žepu k tistemu čudotvorcu. Pa niso niti vedeli, kdo da je. Ko so prišli na določeno mesto, so se znašli pred ogromnim platnom s svetlobno reklamo: »Človeški neumnosti ni moč odpomoči. Ne zabite tega nauka. Usoda vam bo pomagala le, če znate biti oprezni in drzni. Tega se boste pa naučili, če kupite za 10 dolarjev Zikermanovo knjigo »Umetnost, kako se boriti in zmagati v življenjskih borbah«. Dobi se po vseh bukvarnah.«

Koliko lahkovernežev si je te bukvice omislilo, se pa ni zvedelo.

Feničani.

Tisoč in petsto let pred Kristusom se je v zgodovini pojavilo ljudstvo, ki je v prednji Aziji posedlo deželo med Libanonom in Sredozemnim morjem. Feničani so se zvali. Njih jadernice so jih vozile na vzhod in do meglenih obal severne Angleške.

Njih ceste po suhem so jih vodile čez Sirijo v notranjost Afrike, čez vi-

harna morja na Krim, od azijskih pušč na rodovitne francoske obali. Feničani so spoznali vrednost svojih cest in bogastva. Mrzlemu razumu, denarju, moči so žrtvovali vse, tudi svoje bogove. Brezobzirna lakomnost jih je odtujila sosedom. Bogastvo in trdo samovladje je zanetilo srd pri njih podložnikih. Toda oni se niso zmenili. Saj so učili narode brodariti, učili so jih brati. Bili so gospodarji sveta.

V svoji modrosti so ob obalah gradili mesta, svoja trgovska opirališča. Kartago, vladarica sveta, se je ogledovala v modrih valovih morja. Ob nje zidove so butali vali svetovne usode.

L. 884. po Kr. so Feničani prišli pod jarem Asircev. Tisto leto so Feničane zbrisali iz knjig svetovne zgodovine. Ostalo je le ime.

Ti bom eno povedal!

Zadnjič smo poročali, da je bivši francoski ministrski predsednik obiskal Jugoslavijo in druga glavna mesta na Balkanu. V Beogradu je duhoviti državnik nekemu časnikarju pripovedoval sledečo zgodbo:

»Dobri Bog je sklical zastopnike

vseh narodov, da bi čul njihove želje. Nemci so zahtevali orožje, Angleži konje, mi Francozi ženske, Italijani godbo, itd. Samo Slovani so stali v nekem kotu in se prerekali.

— In vi, kaj želite? — jih vpraša dobri Bog. Načelnik slovanskega odposlanstva tedaj odgovori:

— Čuj, Gospod, se še nismo zedinili.«

* * *

Iz strelnih jarkov: Luka je pred tremi dnevi prišel prvič v strelne jarke. Nenadoma je blizu njega treščila velika nemška granata. Ko se Luka od strahu zopet zave, vpraša tovariša: »Ti, ali kri diši kot d...? Če tako diši, potem moram biti strašno ranjen.«

* * *

Navada je železna srajca. — Neki trgovec gre na občino javit rojstvo svojega sina. Uradnik ga vpraša, ali je on oče. »Da,« odgovori mož. Nato mu uradnik da podpisati zapisnik. Srečni oče se podpiše: »Nenadovič & drug.«

Vremenski prerok.

Ona: »Dragi možiček, danes sem kupila nov barometer.« On: »Proč vržen denar! Ali ti ni dovolj moj revmatizem?«

Za umnega gospodarja.

Trg kmečkih pridelkov.

Grozdja prihaja obilo na tržaški in goriški trg. Cene so precej nizke, v Trstu nižje kot v Gorici. Bela in rdeča žlahtina se prodaja od 1.40 do 1.80, (v Trstu tudi celo samo 1.20), debelo palestinko (volovnik) plačujejo pa po 2.50 do 3 lire za kg. V inozemstvo gre malo našega namiznega grozdja, ker je slabo odbrano in ni tako lepo kot francosko.

Breskve: Domačega blaga ni na trgu skoraj nič, četudi so cene prav lepe in se prodajo lepe breskve tudi po 3.50 do 4.50 lir za kg. Kmetovalci sadite tudi take breskve, ki rode sredi avgusta do septembra in ne samo zgodnjih!

Hrušk, predvsem vrtolanjek (viljamovke) prihaja na trg malo, večinoma še iz Gor (Kanalsko - Avče). Cena vrtolanjek je 1.60 do 2 liri, ostalim 80 cent. do 1.30 lir za kg.

Jabolka so večinoma iz zgornjega Krasa, a jih je malo; cena 80 cent. do 1.30.

Češpelj je vsaki dan več na trgu po ceni 1 do 1.50 lir za kg. Brici jih še ne kupujejo za lupljenje. Baje je šlo precej Bricev lupit češplje v Jugoslavijo. Iz Nemčije poročajo, da je tam precejšen pridelek domačih češpelj.

Krompir ima ceno 30 do 32 lir za kvintal. Največ se ga prodaja v notranjost države, v inozemstvo skoraj nič; pač pa ponujajo lep, odbran in sortiran krompir iz Nemške Avstrije po ceni 13 šilingov za kvintal franko Trbiž, kar bi odgovarjalo ceni 33 do 34 lir franko Trbiž.

Zelenjava: Paradižnikom se ustavlja trgovina, cena jim je 20 do 30 cent., koče gredo po 30 do 40 cent. za kg, fižol v stročju pa po 1.60 do 1.80 kg.

Kaj bomo s senožetmi?

Senožeti so dale letos v splošnem zelo malo krme, ki tudi ni bila ravno najboljša. Vsi poročevalci na naše vprašanje: »Kakšno letino pričakujemo?« (glej 12. številko »Novega lista«) so tožili, da je rast na travnikih redka in da bo pridelek sena še manjši kot lansko leto. Kje tiči vzrok?

Pomladitev senožeti.

Človek in žival živita le gotovo dobro let, ravnotako tudi vsaka rastlina, pa naj bo še tako nezatna travica. Človeka in žival tlačijo različne bolezni, za katere imamo zdravnike. Podobne bolezni imajo tudi trave, katere ogrožajo še najrazličnejši škodljivci. Vsled neugodnih vremenskih vplivov kot je bila lanska vročina in suša, letošnji ostri mraz in spomladanska suša, umre zelo mnogo trav in tem neugodnim vremenskim vplivom moramo predvsem pripisati, da je postala letos ruša na naših travnikih tako redka. Poleg tega so pomrle ravno najboljše trave in skrbni kmetovalec mora poskrbeti, da se ruša zopet okrepi in postane gosta. Kaj napraviti?

Predvsem je treba senožeti podsejati. Za podsetev moramo vzeti dobre trave, ker plevela je itak že dovolj in preveč na naših senožetih.

Če bomo sejali na senožeti smeti iz senikov in izpod jasli, takoimenovani seneni drobir, bomo s tem prenesli na senožet prav malo semena dobrih trav, pač pa obilo praznih plev in gluhlega semena poleg obilice plevelnih semen. Seneni drobir je torej figo vreden.

Kdor hoče, da bo podsetev res nekaj zalegla, naj poseje vsakih 100 štiri-jaških metrov (10 m dolg in enako širok kos) senožeti z mešanico iz 15 dkg pasje trave, 5 dkg mačjega repa, 2 dkg pasjega repa, 2 dkg francoske pahovke, 2 dkg rumene pahovke, 1 dkg šopulje in 1 dkg bele detelje.

Čudna so ta imena, a samo imena dobrih trav, ki bi morale rasti na naših senožetih. Omenjene količine čistih trav kupimo v semenski trgovini in napravimo sami mešanico. Pripravljenih mešanic ni treba kupovati, ker so navadno v njih vse mogoče smeti in stara, nič vredna semena.

Mešanico potem posejemo po senožeti, katero takoj po dežju prevlečemo z ostrozobato brano, ki bo deloma očistila senožet mahu in napravila v rušo male zareze, v katerih dobi potem seme dobro mesto. Najbolje je, da posejemo mešanico trav takoj po košnji, bodisi po prvi ali po otavi, drugače jo moramo posejati zgodaj spomladi.

Mešanico moramo sejati vzdolž in počez po senožeti, ker le tako smo gotovi, da nismo kakega pasu izpustili.

To bi bilo prvo potrebno opravilo, katerega moramo napraviti na naših senožetih. Ne smemo pa opustiti tudi

gnojenja senožeti.

Naši kmetovalci gnojijo svoje senožeti, a navadno gnojijo preenostransko, ker gnojijo samo s tomaževo žlindro ali samo s superfosfatom. Obe imenovani gnojili dasta senožeti le fosforno kislino, ki pa sama ne zadostuje.

Kot je znano potrebuje vsaka rastlina, pa tudi trava, v glavnem tri snovi, in sicer dušik, fosforno kislino in kalij. Torej moramo dodati senožeti vseh teh treh snovi, če hočemo senožet okrepiti in dvigniti k prejšnji rodovitnosti.

Fosforno kislino damo v obliki tomaževe žlindre ali superfosfata. Na vsakih 100 m² potrosimo 6 do 8 kg tomaževe žlindre ali 4 do 6 kg superfosfata. V splošnem je za naše zemlje tomaževa žlindra bolj prikladna in priporočljiva kot superfosfat, ker daje poleg fosforne kisline tudi obilo apna. Tomaževo žlindro moramo posejati v jeseni, ker drugače se ne raztopi dovolj in ne more drugo leto nuditi travi dovolj hrane.

Kalijevo sol bi morali naši kmetovalci tudi raztrositi po svojih senožetih, posebno na Notranjskem, na Krasu in v Gorah. V Vipavski dolini in v Brdih in tam, kjer je zemlja ilnatolapornata, ni gnojenje s kalijevo soljo tako nujno potrebno, a koristi tudi tu. Kdor hoče gnojiti s kalijevo soljo, naj kupi 40% kalijevo sol, katere naj raztrosi po 2 kg na vsakih 100 m². S tomaževo žlindro se kalijevo sol ne sme mešati, pač pa lahko s superfosfatom.

Dušika dodamo senožeti v obliki žveplenokislega amonijaka ali apnenega cijanamida. Obe gnojili posejemo po senožeti proti koncu zime, in sicer na vsakih 100 m² po 1 do 2 kg.

Pa bo kdo rekel: Za vsa ta umetna gnojila potrebujem denar, tega pa ni

mam. Res prede v marsikateri naši hiši huda za najpotrebnejši denar, zato pa si lahko pomagamo tudi brez nje. Predvsem moramo paziti na pepel in na gnojico ter na domač gnoj. Ker pa imamo gnoja navadno premalo za njive, prideta v poštev predvsem gnojica in pepel.

Pepel moramo raztrositi po senože-
ti pred zimo in nikdar ne spomladi,
ker potrebuje pepel mnogo vlage, pre-
den zamore dati travi hrane. Gnojico
pa polijemo po senožeti koncem
zime, predno začne trava poganjati.
Najbolje je, da polivamo gnojico
pred dežjem ali pa takoj po dežju,
drugače pa na vsak način razredčeno
z vodo. Kolikor gnojnice imamo (če je
čista), dvakrat, toliko vode moramo
vzeti. Gnojica zelo poživi senožet,
trava bo rastle kot gobe po dežju.

Zatiranje plevela.

Že zgoraj smo rekli, da je treba se-
nožet pobranati z ostro brano. Kdor
te nima ali ne more branati, naj do-
bro pograbi senožet z železnimi grab-
ljami. Marsikaj se mu bo vlovilo na
grablje, predvsem pa obilo mahu, ka-
terega je na naših travnikih vedno več
in ki je strup za travo. Predvsem mah
mora iz senožeti.

Posebno letos se moramo brigati za
naše senožeti, ker drugače bodo dale
pičel pridelek krme tudi drugo leto.
Sedaj je čas, da na to misliš in potreb-
no ukreneš. Ako misliš kupiti umetnih
gnojil, jih naroči sedaj, da jih dobiš
pravočasno.

Zavedaj se, da je senožet navadno
mati kmečkega blagostanja, ker od
tam izvira krma za tvojo živino, ki
daje potrebni gnoj za tvoje njive. Če
hočeš sam sebi dobro, brigaj se za se-
nožet, brigaj se tudi za pepel in gnoj-
nico!

Nove postave.

O razglasitvi in izvršitvi testamenta.

Italijanski zakon ne pozna zapu-
ščinskega sodnika, pri katerem so se
po avstrijski postavi položili vsi zapu-
ščine tikajoči se akti, in ki je, potem
ko je pri zapuščinski razpravi zaslišal
vse interesirance, na podlagi testa-
menta ali če je pokojni umrl brez te-
stamenta, na podlagi zakona, prisodil
posameznim upravičencem dedščino.
Sodnik je izdal takozvano prisojilno
listino ali prisojilni dekret, ki je šele
dal dedičem pravico, da so razpolagali
z dedščino in da se je izvršil prenos
lastninske pravice v zemljiški knjigi.
Tako je bilo po avstrijskem pravu.

Italijanski zakonik zahteva samo,
da se mora testament razglasiti, da
lahko oni, ki imajo na dedščini pravi-
co, testament pregledajo. Ako se tem
zdi, da so bili prikrajšani, lahko uve-
ljavljajo pri sodišču svoje pravice. Pri
tem moramo razločevati tri vrste te-
stamenta, ki so bile že v prejšnjih šte-
vilkah opisane.

Naznanilo.

Potrni od neizmerne žalosti
naznanjamo vsem sorodnikom, pri-
jateljem in znancem, da se je naš
nad vse ljubljeni sin, brat in svak

Andrej Obersnel

mlajši

v četrtek, 15. t. m. ob 16. uri, v
Divači smrtno ponesrečil.

Pogreb nepozabnega pokoj-
nika se bo vršil v soboto 17. t. m.
ob 17. uri iz hiše žalosti v Divači
na domače pokopališče.

Divača, 15. avgusta 1929.

Andrej, oče. — Antonija roj. Dekleva,
mati. — Pavla por. Srebotnjak, Cen-
ka in Marta, sestre. — Miro Sre-
botnjak, svak.

Zahvala.

Vsem onim blagim osebam,
ki so na katerikoli način poča-
stile sponin našega nepozabnega

Andreja

izrekamo s tem najsrčnejšo za-
hvalo. Posebno se zahvaljujemo
vsem onim, ki so od blizu in
daleč prihiteli, da spremijo po-
kojnika na njegovi zadnji poti.

Bog plačaj vsem.

Divača, 19. avgusta 1929.

Žalujoči ostali.

Širite „NOVI LIST“

Preklic.

Podpisani Božič Emil živ. Josipa iz Dolge
Poljane št. 62 preklicujem in obžalujem tem
potom žaljive besede in obrekovanja, katere
sem izgovoril na rovaš Mikuža Štefana in Mi-
kuža Antona iz Zagolice št. 30 in se jima za-
hvaljujem, da sta odstopila od kazenske ovad-
be napram meni.

Dolga Poljana, 13. avg. 1929. Božič Emil.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure
GORICA, Corso Vitt. Em. III. št. 59.

Gospodinje ki si hočejo nabaviti dobrega
blaga po nizki ceni, kupujejo pri

ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 4

Poglejte par cen:

Piatno Madonna težko	od 2-70 Lit. naprej
Jajčja koža (Pelle uovo)	„ 2-75 „ „
Piatno za rjuhe 150 cm.	„ 4-50 „ „
Šaten črni, dvojna visokost	„ 2-50 „ „
Batist barvan za perilo	na m. „ 2-80 „ „
Obrisače lanene	„ 2-90 „ „
„ gobaste	„ 1-90 „ „
Srajče moške napravljene	„ 10- „ „
Spodnje hlače, moške	napravljene „ 12-50 „ „
Halje ženske	„ 16- „ „
Svileno platno za halje	„ 3- „ „
„ „ pralno	„ 5- „ „
„ „ enotne barve	„ 5- „ „

Zelo bogata izbira pranega lanenega platna
za perilo, maj, nogavice, žepnih rut, čipk in
seznin. Odeje, pregrinjala, itd. itd. po naj-
ugodnejših cenah.

Obiščite nas četudi nič ne kupite.

Lekarna Castellanovich

v Trstu

se je preselila v ulico
C. Belli oget via dell'Istria št. 7

1. Lastnoročno pisani testament se mora na predlog vsakega, ki ima pri istem interes, položiti pri notarju vpricho pretorja in dveh prič. O tem se sestavi zapisnik, kateremu je pridejan testament v originalu. Po izvršitvi teh formalnosti, postane testament brez vsakega nadaljnjega sodnikovega dejanja izvršljiv. Vsak upravičenec sme uveljavljati svoje pravice že na podlagi testamenta, ne da bi bilo, kot smo videli to pri avstrijskem pravu, sodniku še posebej potreba prisoditi dedščino in izdati v ta namen posebno listino.

2. Da postane izvršljiv tajni testament, je potreba, da se testament po smrti oporočitelja odpre in razglasi. Na predlog vsakega, ki ima pri testamentu interes, mora notar, pri katerem se nahaja testament, vpricho pretorja in dveh prič testament odpreti in ga razglasiti, o čemer se sestavi zapisnik, ki ga hrani pretor obenem z izvornikom testamenta.

3. Za javni notarski testament ni treba zgoraj navedenih formalnosti in testament postane izvršljiv takoj ob smrti oporočitelja.

Kako izvrši dedič prepis lastnine v zemljiški knjigi?

Vsakdo, kdor pridobi po dedščini lastnino nepremičnin, more izvršiti prepis lastninske pravice v zemljiški knjigi samo na podlagi potrdila o dedovanju (certificato di eredità), ki mu ga izda pristojna sodna oblast.

Da mu sodnja izda to listino, mora dedič nasloviti na pristojno preturo prošnjo, podprto z dokumenti, iz katerih je razvidno, da je on dedič in kakšen del dedščine mu pripade. Navesti mora tudi osebe, ki bi jim pripadala dedščina, če bi ne bil oporočitelj napravil testamenta.

1. Če je pokojnik zapustil testament, mora dedič prošnji priložiti pokojnikov mrtvaški list in original ali pa overovljen prepis testamenta ter vse druge listine, ki bi jih eventualno smatral za potrebne.

2. Če je pokojnik umrl brez testamenta, se mora priložiti mrtvaški list in rodovnik, iz katerega je razvidno, v katerem členu sta si bila prosilec in umrli sorodna. Navesti mora tudi vse druge sorodnike, ki imajo morebitno pravico do dedščine. Obenem mora dati vse potrebne podatke, iz katerih je razvidno, da umrli ni napravil testamenta.

Če je za dedščino že v teku tožba, jo mora prosilec v prošnji navesti.

Pretor od prosilca lahko zahteva, da s prisego potrdi istinitost v prošnji navedenih trditiv. Sodnik se seveda tudi drugače lahko pouči o resničnosti istih in, če treba, zasliši vse stranke, ki so na dedščini interesirane. Ko je sodnik sprejel vse potrebne dokaze, po svoji uvidevnosti ugotovi prošnji ali pa jo odbije. Vendar pa tudi v slučaju, da je sodnik ugodil prošnji in izdal potrdilo o dedščini, jo lahko preklične, ako se izkaže, da prosilec ni imel pravice do dedščine. Če je prosilec prisegel o istinitosti navedb v prošnji in se iste izkažejo za neresnične, je kaznovan kot prisegolomec.

Na prodaj je posestvo v Pudobu, Stari trg pri Ložu (prej last Rosina), obstoječe iz obširne enonadstropne hiše, gospodarskih poslopij, žage z vodno turbino, mlina, obširnih gozdov, travnikov in njiv. Natančnejši podatki se dobijo pri ravnateljstvu „VZAJEMNE POSOJILNICE“ v LJUBLJANI r. z. z o. j. na Miklošičevi cesti števil. 7, poleg hotela Union.

Ljubljanski velesejm.

IV. prireditev »Ljubljana v jeseni«
od 31. avgusta do 9. septembra 1929.

Splošni velesejm. — Posebne razstave: Poljedelski stroji, sirarstvo in mlekarstvo, vinarstvo, mizarstvo, radio, zdravstvo, umetnostna domača obrt, razstava plemenskih konj. Razstava društva »Zoo«. Zadružna razstava. — Na jugosl. železnicah 50%, na italijanskih 30% popusta. Legitimacije za poset dinarjev 30.— ali 11 lir se dobijo pri *Publicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65/1 Telefon N. 8334.* Jugoslov. vizum stane samo 20 papirnatih Din.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

Tvornica tehtnic, uteži in mer Giuseppe Florenc & C.o

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer
in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek. — Izbere najnovejših flanelastih hlač, delavskih oblek in posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

**ONSTRAN
OGRAJE**

obvarovani pred vsako nevarnostjo

Žalibog so vsi otroci do šestega leta podvrženi nevarnim črevesnim parazitom, ki jim pravimo gliste. Posledice so večkrat nevarne in v mnogih slučajih (kakor dokazujejo statistike) tudi smrtnonevarne. Potrebno je vsled tega, da se da otroku kak pripomoček proti glistam. Dajte vašim otrokom čistilno sredstvo proti glistam, ki se imenuje ARRIBA. Je to izboren čokoladni bonbon, ki je znanstveno pripravljen in ki uniči gliste takoj in popolnoma.

L. 1
Komač

ARRIBA

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 141: Ali je v Gorici kakšna dobra mehanična šola in koliko časa traja?

Odgovor: Na obrtni šoli v Gorici (Scuola industriale, via Croce 3) sta dva oddelka, in sicer mizarški in mehanični. Mehanični je glavni. Na šolo sprejmejo tiste učence, ki so dokončali dva letnika prejšnje komplementarne šole, oziroma prihodnje delovne šole. Pouk na obrtni šoli traja 3 leta.

Vprašanje št. 142: Za to leto sem plačal polovico samskega davka, spomladi pa sem se poročil. Ali moram plačati tudi drugo polovico?

Odgovor: Očividno niste javili davkarji, da ste se poročili in zato morate plačati. Če ne boste javili davkarji, da ste se poročili, boste mogoče morali plačati tudi drugo leto, ker davkarji ni dolžna vedeti, da ste si obesili jarem sv. Lukeža.

Vprašanje št. 143: Kako bi na vrtu zatrl črve (trdi so), ki spodjedajo solato?

Odgovor: Vsakega črva, katerega dobite pod uvelo solato, morate vničiti. V ostalem vam ne moremo nič drugega pametnega in izvedljivega svetovati, kot da se ravnate po navodilih, ki jih dobite v članku »Vrtni škodljivci« v 17. številki »Novega lista«.

Vprašanje št. 144: Kako ugonobim bračmarja?

Odgovor: Ni drugega sredstva ko vničevati jih, kjer jih najdete. Največ zaleže, če poiščete gnezdo in vničite mlado zalego. Gnezdo se nahaja navadno koncem rova. Zalega se izleže navadno v juniju.

Vprašanje št. 145: S čim bi namazala štedilnik, da ne bi postal rijav?

Odgovor: Kupite v drogeriji »aluminijum za štedilnike«. Tam dobite tudi navodilo, kako napravite iz aluminijevega prahu potrebno mažo.

Vprašanje št. 146: Kje je kakšna tvrdka, ki bi s tovornim avtomobilom prepeljala pohištvo okoli 50 km daleč in po kakšni ceni?

Odgovor: V Gorici so take tvrdke (Hvalič, Obizzi & Persa itd.), v Trstu jih je mnogo (Exner, Adriatica itd.), gotovo jih je precej tudi v Rimu in na Dunaju. Najboljše pa bo, če se pogodite z bližnjim prevoznikom, ki ima tovorni avto. Cena zavisi od poti in količine blaga ter je lahko samo 5 lir od kilometra, lahko pa ne bo zadostovalo tudi 10 lir.

Vprašanje št. 147: Ali je dolžna mlekarška zadruga plačati vžitnino od sira, ki ga je dala svojim članom kot plačilo za mleko? In tudi ako ga je prodala nečlanom v količinah po 10 do 20 kg?

Odgovor: Kdor proda manj kot 10 kg sira ali masla, mora plačati občinsko vžitnino, pa naj si bodo kupci člani zadruge ali ne. Večja količina je vžitnina prosta, ker je to potem prodaja na debelo, dočim se smatra prodaja od manj kot 10 kg za prodajo na drobno. Svetujemo vsem mlekarškim zadrugam, da se pri začetku leta pogodijo z vžitninskim uradom za pavšalno plačilo vžitnine (enkrat za celo leto) za ves na drobno prodan sir ali maslo. Z 30 do 50 lirami se bo vžitninski urad gotovo zadovoljil za celo leto v vseh kmetijskih občinah.

Če si poželiš spagete le najboljše kvalitete, kupi vedno le pakete, kjer so prave »PEKATETE«.

Zdravnik
dr. GRESIC EMILIO
oče
sprejema
v Gorici na Travniku
Piazza della Vittoria št. 5
(na isti strani, kot je cerkev).

Likvidacija
poletnega blaga:
SVILE, E GAMINA, SVILENE-
GAPLATNA, PLETENIN itd.
Po zelo znižanih cenah,
GORICA, piazza della Vittoria št 11.
Giov. Felberbaum

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour šte. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramfonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica
Gorica - Piazza Cavour šte. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415, — — — Brzojavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

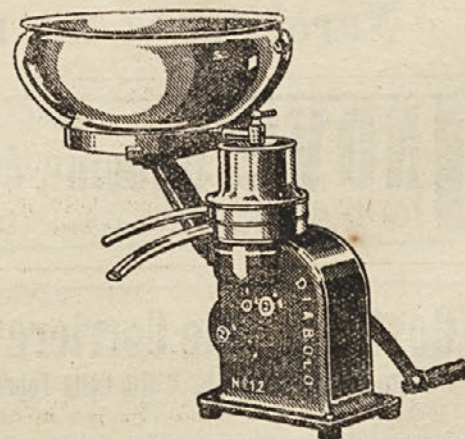
BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

KMETOVALCI!

Največjo korist dobite iz mleka edinole potom posnemalnika

DIABOLO

Posnemalnik Diabolo izdeluje A. B. Pump-seperator v Stockholmu na Švedskem, ki je največja tovarna na radi za izdelovanje posnemalnikov. Ti so vsled svojega prvovrstnega materiala, sestave, trajanja in lahke rabe od kmetov priznani kot NAJBOLJŠI.

Večletno jamstvo tovarne.

Plačljiv je tudi v manjših obrokih.

Iščemo krajevne zastopnike.

Zahtevajte brezplačno cenik in katalog!

KNUT JONSON, BOLZANO

Inšpektor za Julijsko krajino,
Vittorio Jonson — GORICA, Via Contavalle 4-II.

Valuta — tuji denar.

Dne 21. avgusta si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.73 lir
100 dinarjev	33.60 lir
100 šilingov (avstr.)	269.55 lir
100 čeških kron	56.60 lir
100 nemških mark	455.57 lir
100 švic. frankov	368.— lir
100 franc. frankov	74.90 lir
100 belg. frankov	266.— lir

Beneške obveznice 72.65; obveznice »Consolidato« 79.50.

Loterijske številke

v soboto dne 17. avgusta.

Bari	18	30	55	51	89
Florenca	56	12	71	26	22
Milan	44	43	49	10	57
Neapelj	44	11	51	26	64
Palermo	54	40	47	75	23
Rim	61	14	34	54	22
Turin	63	74	69	42	15
Benetke	67	15	59	80	52

Semaji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 26. avgusta: Divača, Roč.

Torek, 27. avgusta: Buje.

Sreda, 28. avgusta: Novigrad, Tizjan pri Pazinu.

Četrtek, 29. avgusta: Gorica, Višnjan.

Sobota, 31. avgusta: Motovun.

Okrajna posojilnica v Romnu,

vpisana zadruga z neomej. jamstvom vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki se bo vršil dne 31. avgusta 1929. ob 19. uri v lastnem uradu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1928.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Volitev načelstva in nadzorstva.
7. Slučajnosti.

N. B. Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob določeni uri, se bo vršil uro pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen v smislu § 39 zadr. pravil ne glede na število navzočih članov. Načelstvo.

Prva Kmečka gosp. zadruga v Selu na Vipavskem, p. Cernizza-Goriziana, ima v zalogi

VEČ HEKTOLITROV PRVOVRSTNEGA BELEGA VINA po znižani ceni.

Na zahtevo se pošlje odjemalcem tudi na dom. Priporočamo se za običen obisk.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskarna Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutte šte. 18.**Mali oglasi.**

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Patentirane ročne in vrtilne mlatilnice sistema »Leitnersohn«, ki se lahko rabijo tudi na pogon s konjem (Göpel), prodaja Virgilio Bombig, Piazza Vittoria, Gorica, trgovina z železino.

Grozdne mline, stiskalnice, slamoreznice in vse druge kmetijske stroje svetovno znane tyrdke Mayfarth, kakor tudi dvokolesa in šivalne stroje prodaja po zelo nizkih cenah Franc Saunig, Gorica, via Carducci 25.

Razprodam kakih 20 slamoreznic Mayfarth po zelo znižanih cenah. M. Križe, Postojna.

Kupujem prage, bukove, hrastove in druge, izgotovljene ali pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.

Ljubiteljem krasnih perzijskih ciklamnov sporočam, da so mi dospeli gomolji (čebule) ciklamnov v sortiranih barvah. Sadi se zdaj. — Just Ušaj (Vinoagrarja), Gorica.

Krasno posestvo, četrte ure od kolodvora v Poljčanah na Štajerskem, obstoječe iz visle s petimi sobami in kuhinje. Dve sobi sta popolnoma opremljeni, kuhinja je opremljena z vso posodo. Hlevi, gospodarsko poslopje, betonirana shramba, nekaj njiv in travnikov, 35 ha gozda, ki je nekaj sekan za ceno Lit. 100.000. — Ponudbe na Desnica, Poljčane, Štajersko, Jugoslavija.

Nova vojna! Zemljišča, pašniki, gozdi, po eno stotinko za vsaki kvadratni meter se izmerijo po naročilu pri pooblaščenem civilnem geometru D. Rocco, Gorizia, via Morelli 14. Naročila se sprejemajo vsak torek in četrtek od 9. do 12. in od 2. do 5. ure. *Dajem popust!*

Potrebujem izurjenega kovaškega pomočnika. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo pod »kovaški pomočnik«.

18-letna mladenka, pridna, poštena, z dežele, želi vstopiti kjerkoli kot pomočnica v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe pod »Poštena« na upravo lista.

V Sežani št. 72 je na prodaj skoro nov čevlarski šivalni stroj (za štepanje) znamke Singer. Kupna cena po dogovoru.

Radi selitve iz Gorice prodam razno pohištvo, tudi moški bicikel in šivalni stroj. Naslov pove uprava.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna*, Corso Verdi šte. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva, Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Tropinovec pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu.

Domača vina, namizna in sortirana, odaja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34.

Mebliarano sobo v Gorici oddam v najem. Naslov pove uprava.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Akacijev gozd, dobro zaraščen (tri njive), v Dol. Vrtojbi pri mlinu je na prodaj. Naslov pove uprava.

Pekarna dobrodoča, s stanovanjem, se da v najem, najrajši poročenim osebam. Naslov pove uprava.

Penzionistka ali zakonska penzionirana, po možnosti ne stara, brez otrok, dobila brezplačno stanovanje in dobičkanosno službo. Pisati A. Visentin, Portole 14.

Hišo s tremi stanovanji, 4000 m² zemlje, z vodo sredi vrta, prodam po dogovoru. Albert Mahnič, Dolina 162 (S. Dorligo della Valle, Tržaško).

Iščem potnika za prodajo mlekarških in drugih kmetijskih potrebščin proti mesečni plači in proviziji. Sprejemam samo takega reflektanta, ki je že uspešno deloval v potniškem poklicu. *Agronom Just Ušaj.*

Vdova, 34 let stara, zmožna trgovine in gospodinjstva išče službe. Naslov pove uprava.

Naročite se na mesečnik „Družino“!

NOVA trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka najrazličnejših vrst
GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) šte. 1
Trečno blago po najnižjih cenah. Preverite se sami! **GREGORIČ & URŠIČ**

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)
Domača kuhinja. Izborna vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-11.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

